No. 71. 1861.

MIDDELBURGSCHE COURANT.

Donderdag 13 Junij.

K. LE BLANS EN ZOON GOES BOEKHANDEL

Deze courant verschijnt des dingsdags, donderdags en zaturdags.
Binnen deze gemeente en Vlissingen geschiedt de uitgave den avond te voren ten 8 ure.
De abonnementsprijs per drie maanden is ƒ 3, franco per post ƒ 3,40.
De inzending van advertentien kan geschieden tot tien ure des morgens.

UITGEVERS:
DE GEBROEDERS ABRAHAMS.

De prijs van gewone advertentien is 22 cent per regel; van huwelijks, geboorte doodbekendmakingen enz. van één tot zes regels ƒ 1,50, voor elken regel daarboven 22 cent; met 35 cent zegelregt voor elke plaatsing. De betaling geschiedt kontant.
Buitengewoon groote letters worden berekend naar de plaats die zij innemen.

Editie van woensdag avond 8 ure.

Bij dit nommer behoort een bijvoegsel, bevattende:
1. Vervolg der acte van beschuldiging tegen A. Polderman.
2. Mengelingen (Graaf di Cavour).

Binnenlandsche tijdingen.

Middelburg 12 junij.

Wij vernemen dat het plan bestond den telegraaf-kabel tusschen Yersekendam en Gorishoek, waarvan wij onlangs melding maakten, heden te leggen. Van den uitslag der poging hebben wij echter nog geen berigt.

Bij de kamer van koophandel en fabrieken alhier is ontvangen en ligt voor belangstellenden ter inzage: een exemplaar van het werk getiteld „Statistical abstract," betreffende den handel en de scheepvaart van Groot-Brittanje en Ierland van 1846—1860, en een gedrukt overzigt van de in-, uit- en doorgevoerde waren in Zwitserland, gedurende het jaar 1860.

* Bij de herstemming voor een lid van den gemeenteraad zijn gisteren te Vlissingen ingeleverd 220 stembriefjes. Daarvan zijn uitgebragt op de heeren J. G. Hector 123 en J. B. de Groof 95 stemmen, terwijl 1 biljet in blanco en 1 van onwaarde was, zoo dat eerstgenoemde verkozen is.

* Uit Vlissingen meldt men ons dat aldaar velerlei toebereidselen gemaakt worden om het reeds vroeger door ons aangekondigde feest der handboogschutterij Willem III op den 27 dezer luisterrijk te doen zijn. Tot herdenking hoe die schutterij vóór tien jaren werd vereerd met een vaandel van Z. M. den koning, is er een concours uitgeschreven, waaraan zullen deel nemen de handboogschutterijen Zelandia en Eensgezindheid te Middelburg, Jacoba van Beijeren te Goes, Non Semper te Tholen en Door oefening leert men, te IJzendijke.

Voorts hebben zich tot medewerking bereid verklaard de muziekgezelschappen Apollo van Middelburg, Jacoba van Beijeren van Goes, Apollo van Neuzen en de fanfaren-muziekgezelschappen van IJzendijke, Concordia van Axel, en Eensgezindheid van Vlissingen.

Vroeger deelden wij mede dat, behalve het koninklijk geschenk, ook de gemeente eene bijdrage toestond voor dit feest.

De vice-admiraal A. J. de Smit van den Broecke zal met 1 julij e. k., als directeur en kommandant der marine te Vlissingen, worden vervangen door den schout bij nacht H. Wipff, tot wiens adjudant met het zelfde tijdstip is aangewezen de luitenant ter zee 1e klasse N. M. J. Kroef.

* Uit Doesborgh meldt men ons het volgende:

Een landbouwer te Hengelo (*in Gelderland*) vond onlangs bij het werken met de spade een pot met ongeveer driehonderd zilveren munten. Een deel daarvan stond hij zijnen knecht als medevinder af. Deze verkocht zijn aandeel in den buit voor oud zilver te Zutphen. Baas Mentink, wat olijker, disponeerde niet zoo spoedig. Hij nam raad van den meester, die hem eene annonce van den vondst bezorgde in een Doesborghsch weekblaadje. Daar dit blaadje zijn kleinen cirkel om Doesborgh heen nog niet schijnt te overschrijden, althans geen dagblad nog het feit heeft vermeld, zend ik u het nieuws ter verdere verspreiding. Te eerder doe ik dit, omdat onder de vondelingen werkelijk eenige zeer merkwaardige gedenkstukken schijnen te zijn. 't Is niet mijne scherpzinnigheid, die zoo iets zou kunnen ontdekken. In het vak van munten ben ik erger dan leek. Maar een ingewijde, de heer J. E. H. Hooft van Iddekinge, die de gevondene schatten gezien en ten deele aangekocht heeft, stelde mij met heusche welwillendheid in staat, u daarover eenige bijzonderheden mede te deelen, voldoende om de numismatici onder uwe lezers op de hoogte te helpen.

Onder de gevondene munten zijn een groot aantal grooten van Willem van Gulik (1379—1398) als hertog van Gelre en graaf van Zutphen, te Arnhem geslagen. Daaronder eenigen van verschillenden stempel. Slechts één halve groot van den zelfde.

Verder eenige boddragers van graaf Willem V (1345—1389) voor Holland en Zeeland, alsmede eenige leeuwengrooten en één groot met den helm van den zelfde.

Van Utrechts bisschoppelijke munten vond de heer I. er twee bij: een groot van Johan van Arkel (1342—1364) en een oude Deventer groot van Floris van Wevelichoven (1379—1393).

Van vlaamsche munten zijn er onder een aanzienlijk getal bekende grooten van Lodewijk I van Nevers (1322—1346) en wel van twee verschillende stempels. Voorts twee munten van Philips den Stoute (1384—1404) van eenigzins verschillenden stempel. Op de voorzijde bevindt zich een adelaar, rustende op twee wapens, regts dat van Bourgondie, links dat van Vlaanderen, met dit opschrift: PhiLiPP : DEI : GRĀ : DVX : BVRG : Z : COM : FLAND. De keerzijde bevat een eenvoudig kruis met twee omschriften; het binnenste: Moneta. de. Flandria — het buitenste: + sit : nomen : domini : benedictum. Voorts een groot en een vierde groot (Roosbreker [1]) van Johanna (1355—1404), voor Braband en Vlaanderen geslagen. Dan zeer vele toursche grooten door Philips VI (1327—1350) van Valois geslagen, en een drie- of viertal den heer I. vroeger niet bekende muntjes. Ze hebben de grootte van een vijfje: op de voorzijde van een zit Christus op *een versierden zetel; naast het hoofd staan de letters A en Ω;* op de keerzijde staan twee personen; die aan de regterzijde heeft een nimbus om het hoofd; ter zijde leest men S. STEFA; *die aan den linkerkant heeft een vaan, waarin een kruis, in* de hand en tusschen zijn hoofd en de vaan staan de letters REX onder elkander. Ter zijde staat.... ROSIVS.

Een tweede der kleine stukjes, even als het eerste thans in bezit van den heer I., komt in type met het vorige overeen, doch heeft eene verschillende keerzijde, doordien hier naast de persoon links STEFAN staat. Het randschrift regts is onleesbaar.

Sapienti sat. A propos van munten laat zich veel fantazeren, mits men adept zij. Als nederig verslaggever, en dat nog bij de gratie mijns wijzeren, leg ik hier de pen neder.

1) Den Duyts, Notice 1839, p. 19.

De toestand der veldgewassen in de eilanden Schouwen en Duiveland wordt over het algemeen zeer gunstig genoemd; vooral wat tarwe, rogge en koolzaad betreft. De peulvruchten zijn mede vrij goed, doch van kleine boonen is weinig te verwachten. De driejarige meede en de jonge plant geven een vrij gunstig vooruitzigt, doch de tweejarige staat niet goed. De weilanden geven hoop op veel hooi, en bij gevolg vleit men zich ook dat het vee zeer baatgevend zal zijn.

De Nieuwe rotterdamsche courant bevat eene dépêche met tijdingen uit Batavia tot 2 mei. Daarbij wordt geenerlei staatkundig nieuws medegedeeld.

Z. M. heeft voor den tijd van een jaar voor eene som van 100,000 francs geëngageerd het gunstig bekende fransche tooneelgezelschap, onder directie van den heer Monrose, thans met succes nog werkzaam in het théâtre du Parc te Brussel. Men verneemt dat een zeer doeltreffend ingerigt tooneel, met al de daartoe benoodigde decoratien enz. in het paleis des konings zal worden in orde gebragt, ten einde bij groote *soirées en partijen hare voorstellingen ten hove te geven.*

Men verwacht op het Loo de komst van Z. M. den koning op donderdag 13 dezer, tegen den avond, nadat Z. M. het familie-diner bij H. M. de koningin-moeder te Soestdijk zal hebben bijgewoond; H. M. de koningin wordt zaturdag 15 dezer uit Stuttgart en HH. KK. HH. de prins van Oranje, prins en prinses Hendrik en prins Frederik zondag 16 dezer op het Loo verwacht.

De minister van binnenlandsche zaken en de commissie der staatsspoorwegen hebben zich, volgens het Dagblad van Zuidholland en 's Gravenhage, maandag uit de residentie begeven, tot het doen van eene inspectie over den stand van zaken der hier te lande aan te leggen spoorwegen.

De te 's Gravenhage gevestigde commissie tot inzameling van giften voor de watersnoodlijdenden op Java, onder de leiding van Z. D. H. Bernhard, hertog van Saxen-Weimar, heeft op nieuw aan de heeren jhr. mr. H. C. van der Wijck en N. Trakranen, te Batavia, overgemaakt f 5885; zoo dat thans reeds is overgemaakt de aanzienlijke som van f 59,000, ten behoeve van hen die verliezen hebben geleden, welke niet uit de staatskas kunnen worden vergoed.

Regtszaken.

Wij vernemen dat de administratie der directe belastingen zich in cassatie zal voorzien tegen het in ons vorig nommer medegedeeld arrest van het provinciaal geregtshof in Zeeland, waarbij commissarissen van het muziekgezelschap Uit kunstliefde alhier zijn vrijgesproken van het hun te laste gelegde verzuim van aangifte voor het regt van patent.

Onlangs hebben wij vermeld dat de behandeling van de bekende zaak van A. Polderman, voor het provinciaal geregtshof van Zeeland, op donderdag 27 dezer zal aanvangen. *Thans zijn wij in de gelegenheid de acte van beschuldiging* in haar geheel mede te deelen. De procureur-generaal geeft daarbij te kennen:

Dat bij arrest van het prov. geregtshof, in raadkamer vergaderd, van 23 april 1861, in staat van beschuldiging gesteld en naar de openbare teregtzitting van den hove verwezen wordt Adriaan Polderman, oud 50 jaren, geboren en wonende te Sint Laurens, zonder beroep, nu beschuldigde in hechtenis in het huis van verzekering te Middelburg. En verklaart de procureur-generaal, dat uit de instructie dezes gedings de volgende daadzaken en omstandigheden zijn voortvloeijende:

Dat de beschuldigde op den 19 junij 1847 is weduwenaar geworden van Pieternella de Vodse, welke na een kortstondig lijden in negen en twintig jarigen ouderdom overleed; dat hij reeds op den 19 april van het volgende jaar hertrouwde met de toen drie en twintig jarige Maatje Kodde; dat op den zeventienden dier maand het huwelijkscontract werd gesloten, houdende uitsluiting der gemeenschap; dat dit huwelijk gedurende slechts enkele jaren gelukkig kon genoemd worden, *althans de nu overledene Maatje Kodde heeft zich wel* eens uitgelaten in dien zin; dat de beschuldigde allengskens er toe is overgegaan om aan zijne wettige vrouw inzage te *geven van zijne zaken; dat hij meermalen zich overgaf aan* het overmatig gebruik van sterken drank, en dan steeds plaagziek jegens zijne vrouw was; dat hij dan ook wel met een flesch of kruik sterken drank buiten weten zijner vrouw uit de stad kwam en dan achter langs op de erve zijner hoeve kwam, en dan in het kreupelhout of in de schuur die flesch of kruik verborg; dat echter zijne vrouw hem heeft getoond daarmede bekend te zijn, door zoo als zij verhaalde een glaasje bij de flesch te plaatsen, zonder evenwel daar over te spreken; dat die hebbelijkheid om zich niet te matigen in het gebruik van sterken drank opgemerkt is door vreemden; dat zelfs het betwijfeld wordt of hij niet in november 1859 door dronkenschap buiten staat was om door de wijd openstaande deur van het raadhuis te Sint Laurens in dit gebouw te treden, en of hij niet in december van dat jaar in zoodanigen staat in den gemeenteraad verschenen is; dat dit een en ander niet ter beschuldiging *wordt aangevoerd maar als bewijsvoering dat de* klagten zijner vrouw deswege niet verzonnen zijn; dat de oneenigheden in het huisgezin allengskens meer en meer zijn toegenomen; dat *reeds in 1858 mishandelingen gezegd* worden te zijn gepleegd door den beschuldigde op zijne vrouw Maatje Kodde; dat de beschuldigde het er op toelegde zijne vrouw het leven te verbitteren; dat daarvan blijkt, hoe hij, toen zij in het voorjaar van 1859 ziek was, haar verpligt heeft een meisje 't welk tot oppassing bij haar dienst deed, weg te zenden, — hoe hij in de eerste helft van 1859 haar beangstigd maakte, door het plaatsen of gereedleggen van eenige messen op de tafel in de woonkamer, en in die van 1860, in de bedstede op het opkamertje waarin hij destijds sliep, — en op hare vraag waartoe die messen moesten dienen, haar te kennen gaf, dat zij dat wel zou ondervinden; dat beschuldigde omstreeks Paschen van 1859 of 1860, vermoedelijk dit laatste jaar, toen zijne vrouw niet meer op het opkamertje bij hem sliep, eensklags bij nacht voor haar bed is gekomen en toen zijn arm op hare keel heeft gelegd, met het blijkbaar doel om haar *te wurgen; dat daaruit toen eene worsteling is ontstaan,* waarbij de vrouw gelegenheid bekwam om hare hand te brengen bij de knoopen van zijn borstrok, waardoor hij ten laatsten is genoodzaakt van haar af te houden en weg is gegaan; dat dit niet de eerste grove mishandeling was waaraan hij zich schuldig maakte; dat hij toch reeds op 10 augustus 1859 op den middag omstreeks half twee uren, om een onbeduidend feit twist zocht tegen zijne vrouw en deze in dier voege slagen op het hoofd toebragt, dat hare gouden krullen verbogen waren, en zij geheel ontdaan is gevlugt naar den schoolmeester de Ruyter en diens vrouw te Sint Laurens, welke haar den regter schouder gezwollen en blijkbaar mishandeld vonden; dat de Ruyter den beschuldigde daar over heeft onderhouden, die het feit niet ontkende maar die voorgaf dat de vrouw de schuld was van het vallen van een paard in de sloot, en die haar een verboden omgang met een bepaald persoon ten laste legde. (Wordt vervolgd in het bijvoegsel.)

Benoemingen en besluiten.

MARINE. Op zijn daartoe gedaan verzoek, met den laatsten dezer eervol uit de zeedienst ontslagen, Zr. Ms. adjudant in buitengewone dienst, de vice-admiraal A. J. de Smit van den Broecke, directeur en kommandant der marine te Vlissingen, onder dankbetuiging voor zijne vele, belangrijke en goede

diensten en onder toekenning van zoodanig pensioen als waarop hij zal bevonden worden volgens de bestaande wettelijke verordeningen regt te hebben.

LEGER. Benoemd bij het wapen der infanterie van het leger in Oost-Indie tot 2en luitenant de kadets G. S. K. J. Ruempol, J. C. L. Berg, C. Deykerhoff en S. J. E. J. V. Barthélemy, allen herkomstig van de Koninklijke militaire akademie; de sergeanten-titulair J. A. de Visch Eybergen, M. C. H. Bijleveld en de sergeanten M. Sablerolle, C. F. Engelhard en J. C. P. Welffer, allen van het regement grenadiers en jagers; de sergeanten T. J. Schut, A. H. de Bruyn, W. F. N. A. van Loenen, J. G. Meijer, J. E. B. ter Beek en A. J. van Ginkel; de fourriers J. Mulder, J. van der Hout en F. H. S. Schultze, en de sergeanten-titulair L. H. de Grijs en C. A. Gobius, allen van het 1e regement infanterie; de sergeant-majoor J. Schori en de sergeanten A. A. E. Gewin, D. Schäfer, A. Verspijck, L. F. M. Schamper, A. J. E. van Dugteren, T. de Cock Buning, J. G. Spanjaard, G. Lamers en J. Sirks, allen van het 2e regement infanterie; de sergeanten C. C. Bakhoven, H. K. Ontijd, P. J. J. S. Hogerwaard, J. R. W. H. Nuss, W. H. Hulswit, F. A. M. J. baron van Voorst tot Voorst, A. C. N. Leers en C. F. Koch, alsmede de fourrier F. C. L. van Raay, allen van het 3e regement infanterie; de sergeanten J. J. van Poll, J. L. Sonnenberg en B. H. N. van Reyn, alsmede de fourrier J. J. Spoelstra, van het 4e regement infanterie; de sergeant-majoor A. B. C. van de Riviere en J. W. Marckert, de sergeanten C. B. A. Opscholtens, A. Bosch, P. van Eyk, E. R. A. van Ellinckhuysen, L. T. van der Upwich, A. H. Furstner en A. F. A. de Mey Mecima, alsmede de fourrier P. P. H. van Ham, allen van het 5e regement infanterie; de sergeanten C. D. J. Strootman, K. N. Reuter, H. Margadant, W. G. van den Bergh, G. J. van Klinkenberg, H. T. F. van Sijll, J. A. G. M. Arentz, W. K. Staats en A. G. Debart, allen van het 6e regement infanterie; de sergeanten H. C. Eenhuizen, J. A. D. C. van Rhijn, A. van der Straate, D. J. H. Frey, C. W. J. T. Nilant, P. C. Gaal en N. A. Weyns, allen van het 7e regement infanterie; de sergeanten P. B. van Staden ten Brink en F. G. N. Broman, de fourrier J. H. van Rijn, alsmede de sergeant-titulair W. F. de Wilde, allen van het 8e regement infanterie; de sergeant S. G. Prins, van het instructie-bataillon; de sergeant A. J. Ludwig, van het koloniaal werfdepôt; de wachtmeesters-titulair F. H. W. Fontein, van het 1e, J. C. Bicker, F. A. de Perponcher en J. J. Sandberg, van het 4e, en A. H. Spaan, van het 5e regement dragonders.

Bij de landmagt in West-Indie: bij het wapen der infanterie de sergeant L. Stumpf, van het regement grenadiers en jagers; de sergeanten M. C. van Vooren en J. L. B. E. Tellegen van het 3e regement infanterie; de sergeant E. ten Broeke, van het 5e regement infanterie; de sergeant-titulair G. J. du Cloux, van het 8e regement infanterie, en de sergeant P. A. Bechtold, van het bataillon jagers no. 27 der landmagt in West-Indie; bij het wapen der artillerie: de sergeanten F. F. G. Richard, van het regement veld-artillerie, en P. L. Andriessen, van het 2e regement vesting-artillerie.

Bij het wapen der infanterie hier te lande: bij het 1e regement, tot majoor de kapitein van de 1e klasse J. C. M. baron van Lijnden, van het korps; bij het 3e regement, tot kapitein van de 3e klasse (naar ouderdom van rang) de 1e luitenant-adjudant W. C. E. de Villeneuve, van het 8e regement; bij het 4e regement, tot kapitein van de 3e klasse (naar ouderdom van rang) de 1e luitenant C. J. van der Meulen, van het 8e regement.

BELASTINGEN. Eervol ontslag verleend met pensioen aan den heer W. W. van Rijsoort, als controleur voor de comptabiliteit enz. te Rotterdam.

Marine en leger.

* Zr. Ms. fregat met stoomvermogen Zeeland, onder bevel van den kapitein ter zee G. Fabius, is gisteren uit de haven van Vlissingen naar de reede gehaald. Naar wij vernemen, is het vertrek van daar bepaald op den 15 dezer.

— Zr. Ms. schroefstoomschip Apeldoorn, onder bevel van den luitenant ter zee 1e klasse J. A. H. Hugenholtz, bestemd naar Suriname, is maandag morgen van Nieuwediep vertrokken.

Burgerlijke stand.

Middelburg.

Eerste huwelijksafkondiging den 9 dezer: G. L. Verkaart, jm. 26 j. met S. Blom, jd. 27 j. J. Grootjans, jm. 31 j. met J. Halffman, jd. 28 j. J. G. van Donge, jm. 30 j. met J. Kuypers, jd. 39 j. J. Bosselaar, jm. 39 j. met K. de Voogd, jd. 24 j. M. C. Sanderse, jm. 23 j. met A. F. van Schoor, jd. 24 j. J. J. Meurs, jm. 35 j. met S. Castelijn, wed. 31 j.

Vlissingen, van 1 tot 8 junij.

Gehuwd: M. L. Janssens, jm. 28 j. met J. H. Klyberg, jd. 25 j. P. G. Koster, jm. 27 j. met C. H. P. Hansen, jd. 26 j. J. Verhoek, jm. 26 j. met C. A. de Rooze, jd. 26 j. A. Maquelen, jm. 30 j. met H. Besteling, jd. 22 j. W. Lumerna, jm. 27 j. met A. Dijkstra, jd. 18 j. A. N. L. Koops, jm. 36 j. met L. Torré, jd. 28 j.

Bevallen: J. Kroon, geb. van Santen, z. A. van der Schragen, geb. Timmer, z. J. J. Willemse, geb. Roscher, d. E. But, geb. Mallet, d. H. Waterman, geb. van de Sande, d.

Overleden: C. Louwerse, vrouw van P. D. van der Eyk, 29 j. A. J. Slootmaus, z. 10 w. W. J. van Es, man van G. van der Weele, 39 j. R. E. Kampman, z. 9. m.

Goes, van 1 tot 8 junij.

Bevallen: C. M. Borgs, geb. van der Rafelaar, z. D. Kuzee, geb. Verheule, d. M. J. Simons, geb. Bruschetto, d. A. de Blok, geb. van 't Westeinde, d. F. L. F. Wolfers, geb. Goossen, z. A. M. Sterk, geb. Verhoeven, d. (levenloos.)

Overleden: K. Kloosterman, vrouw van M. Reijnhout, 48 j. L. Bliek, man van J. Klaassen, 59 j. L. den Herder, man van C. Bras, 25 j. J. J. Visser, z. 2 m.

Zierikzee, van 3 tot 8 junij.

Bevallen: F. van Oss, geb. Frenk, z. J. Peute, geb. Bakker, z. A. C. Juin, geb. Trijzelaar, z. M. Trijselaar, geb. Nijs, d.

Overleden: D. Kuypers, weduwn. van H. S. Robisino, 68 j. A. Kok, weduwn. van P. Fuiten, 47 j.

Thermometerstand.

10 junij 's av. 11 u. 56 gr.
11 „ 's morg. 7 u. 58 „ 's midd. 1 u. 65 gr. 's av. 11 u. 56 gr.
12 „ 's morg. 7 u. 64 „ 's midd. 1 u. 74 gr.

HET ZESDE ZEEUWSCH MUZIEKFEEST

te Middelburg, op 6 en 7 junij 1861.

IX.

NAWOORD.

In bonte rij willen wij nog enkele gedachten mededeelen, die vóór, tijdens en na het feest bij ons opkwamen. De welwillende lezer schenke ons ook daarvoor nog een oogenblik zijne aandacht.

Het zeeuwsche en inzonderheid het middelburgsche publiek heeft waarachtigen kunstzin aan den dag gelegd. Altijd volle kerk; immer gespannen aandacht. Uit houding en toilet bleek het den eersten dag dat het goed gevoeld werd, dat een oratorium in eene kerk opgevoerd, iets anders is dan een gewoon concert. Velen onthielden zich daarom wijselijk van de niet zeer stichtelijke uitboezemingen met handen en voeten, die zelfs na de uitvoering van ernstige verhevene muziek in de concertzaal ons onharmonisch aandoen. Deze uitingen mogen in oogenblikken van geestvervoering volkomen in de natuur van den mensch geregtvaardigd zijn, zeer dikwijls werken zij storend en wisschen dadelijk allen indruk uit.

Wij kunnen het dus alleen aan de kracht der gewoonte of aan opwellingen van dankbaarheid jegens de solisten toeschrijven, dat men in het oratorium van Hiller na het no. 7: „De Heer verstoot niet eeuwiglijk; hij bedroeft wel, maar hij erbarmt zich weder naar zijne groote goedertierenheid," of na het tenor-aria: „Gij zult onzer gedenken, want mijne ziele zegt het mij; dit neem ik ter harte, daarom hoop ik nog," in handtastelijke luidruchtigheden ontaardde. Of eene plegtige stilte na zulken tekst, na zulke hier op dit feest zoo waardige voordragt, niet welsprekender zou geweest zijn — wij laten het aan iederen fijnvoelenden lezer ter beslissing over. Het gebruik bij onze duitsche naburen in zwang, om bij het opvoeren van oratorien in de kerk zich van alle leven-makende teekens van goedkeuring te onthouden, vinden wij zeer navolgenswaard. Zij, die getoond hebben in dezen met ons van opinie te verschillen, hadden met hunne dankbaarheidsbetuigingen tegenover het koor minder spaarzaam behoeven te zijn. Het koor is toch de kern van een muziekfeest. Wij herhalen hier nogmaals het reeds vroeger uitgesprokene en ons hoe langer hoe duidelijker geblekene: dat de provincie Zeeland nu reeds op hare koorkrachten mag trotsch zijn. Te minder behoeven wij het daarom te verzwijgen dat het ons uit de lijsten der medewerkenden aan de laatste vier muziekfeesten is gebleken dat de eendragtelijke zamenwerking nog te wenschen overlaat.

De muziekfeesten toch zijn in Zeeland niet plaatselijk, zij zijn gewestelijk. Waar zij ook gevierd mogen worden, het zij te Middelburg, het zij in eene andere door de statuten aangewezene stad, allen hebben gelijk belang bij den goeden uitslag van het feest en behooren zich alleen door zeer geldige redenen te laten terughouden van medewerking. Allen moeten zich voorbereiden tot een medewerken aan de uitvoeringen, als of die in hunne woonplaats gescheidden.

Zóó is onze gedachte over art. 1 van het reglement, en nu wij uit de bescheiden zien dat Middelburg, zoo wel te Goes als te Zierikzee, te zwak was vertegenwoordigd; dat Zierikzee, ondanks de krachtige hulp die het in 1858 ontving, tot het nu pas gevierde feest slechts door elf personen in het koor was vertegenwoordigd; dat Goes tot dit en tot alle vroegere feesten betrekkelijk het grootste contingent leverde, dan zal de bewering niet ongegrond bevonden worden, dat het eendragtig zamenwerken, eene hoofdvoorwaarde voor den bloei der Vereeniging, nog krachtiger geschieden kan. Die eendragt moet zich ook, behalve bij de zamenwerking tot muziekfeesten, openbaren in de in stand houding der Vereeniging, zonder welke die feesten onmogelijk zijn. De zeeuwen, die de toonkunst lief hebben en waarderen, die hare beoefening willen bevorderen en aan hunne gewestgenooten den gezegenden invloed willen doen ondervinden, dien de uitvoeringen der beste toonwerken uitoefenen, zij moeten zich aaneensluiten en door hunne bijdragen de kas der Vereeniging stijven. Moge het nu in Middelburgs veste gevierde feest velen daartoe opwekken, dan zal de wensch om iedere twee jaar een muziekfeest te houden vervuld kunnen worden, dan zal het ook blijken dat de geestdrift die zich in deze dagen zoo duidelijk openbaarde, geene opgewondenheid van het oogenblik is, maar een verschijnsel, rijk in de gevolgen, en dan zal ook hier Orpheus' harp niet te vergeefs hare wonderkracht hebben uitgeoefend.

Deze toenemende bloei der vereeniging, waaraan het nu gehoudene muziekfeest de krachtigste impulsie moge geven, zal gewis de eenige gewenschte belooning zijn voor het feest-commité, dat gedurende maanden zoo vele moeiten zich getroost heeft tot het tot stand brengen eener schoone en goede zaak. Dat zij ook de aangename zelfvoldoening voor Middelburgs bekwamen muziekdirecteur den heer Ceulen, die zoo wel voor deze Vereeniging als voor den muzikalen toestand zijner woonplaats zoo onvermoeid werkzaam is.

En als ik nu ten slotte opregten dank breng aan het feest-commité met zijnen waardigen president, den heer mr. G. A. Fokker, en aan allen die door hunne gulle vriendschapsbewijzen en hunne ongedwongene hartelijkheid, zoo veel hebben bijgedragen tot het genoegen dezer dagen, tot den regt harmonischen geest die bij alles en bij allen heerschte, dan spreek ik niet alleen uit eigene overtuiging, maar geloof den tolk te zijn van alle feestgenooten, van alle vreemden, voor wie het zesde zeeuwsch muziekfeest immer onvergetelijk blijven zal.

RICHARD HOL.

Buitenlandsche tijdingen.

Amerika.

Volgens bij Reuters agentschap te Londen ontvangen berigten uit New-York van den 30 mei hebben de separatisten alle denkbeeld van eenen aanval op het fort Pickins laten varen. De bondstroepen versterkten hunne stellingen aan den Potomac. De generaal Butler verwachtte versterkingen in het fort Monroe, om daarna de stad Norfolk aan te tasten.

De new-yorksche dagbladen beschouwen de proclamatie der koningin van Engeland als eene ingewikkelde erkenning van de confoederatie der zuidelijke staten.

De mexicanen bereiden zich voor om eenen inval in Texas te doen. Bij Richmond was een groot aantal troepen der confederatie vereenigd. In de Acyid-Creek was een regement bondstroepen ontscheept zonder tegenstand te ontmoeten. Het gerucht zeide dat er bondstroepen tegen Harpers-Ferry in aantogt waren. Uit New-York werden aanhoudend versterkingen naar fort Monroe gezonden. De bondstroepen hadden Grafton in westelijk Virginie bezet. New-Orleans werd geblokkeerd.

Engeland.

Londen 10 junij. The times deelt mede dat het gouvernement besloten heeft om drie regementen infanterie, benevens een voldoenden voorraad artillerie en krijgsbehoeften af te zenden, ter versterking der garnizoenen in noordelijk Britsch-Amerika. Die bezettingen zijn in de laatste jaren teruggebragt tot een zóó klein getal dat zij te naauwernood schildwachten genoeg hebben om de belangrijkste posten te bezetten, en daar die zwakheid als het ware een aanval schijnt uit te tarten, heeft men het noodig geacht het garnizoen althans in een toestand te brengen dat het ontzag kan eischen van elk ongeregeld korps, hetwelk zich soms eens mogt te buiten gaan.

— Blondin heeft zijne tweede zoogenaamde luchtreis over het transept van het kristallen paleis te Sydenham met het beste gevolg volbragt. Het aantal der toeschouwers, ofschoon aanzienlijk, was echter niet zoo groot als men verwacht had, maar zal denkelijk bij eene volgende gelegenheid, wanneer de toegangprijs op slechts één shilling gesteld wordt, verbazend zijn. Op een gespannen koord verscheen Blondin met eene volledige keukenbatterij op den rug, zette die neder en bevestigde haar aan het koord, maakte vuur aan, bakte rustig eenige eijerkoeken, en deed die met groote behendigheid aan zijne beneden staande vrienden toekomen. Even als de eerste keer waren de hoogere standen der maatschappij sterk vertegenwoordigd; eenige jonge dames omringden Blondin, toen hij weder op vasten grond was, in menigte, en vergezelden hem onder gelukwenschingen tot aan het station van den spoorweg.

— Een brief in The morningpost zegt, dat de turynsche geneesheeren den graaf di Cavour vermoord hebben met hunne aderlatingen. Zijne ziekte was, volgens den briefschrijver, geen typhus, maar slechts eene gastrische koorts, die hem iederen zomer aantastte en, die in Engeland elk oogenblik voorkomt en spoedig genezen wordt door de aanwending van een paar bloedzuigers, warme omslagen met terpentijn, een zweetdrank, enz., doch nimmer met aderlatingen aan den arm.

Duitschland.

Frankfort 8 junij. Het nederlandsche gouvernement heeft de regeringen van de duitsch-oostenrijksche telegrafenvereeniging uitgenoodigd om gevolmagtigden te zenden naar de conferentie, over zaken de telegrafie betreffende, welke op 1 augustus te 's Hage zal gehouden worden. Ook zijn die regeringen uitgenoodigd voorstellen in te dienen.

— De echtverbindtenis van den graaf van Trani met prinses Mathilde, hertogin van Beijeren, heeft den 5 dezer te Munchen in de hofkerk plaats gehad. De jonggehuwden zullen zich over Zwitserland naar Rome begeven.

— Uit Stuttgart wordt berigt dat de koning van Wurtemberg den 15 dezer zich met zijne dochter, de koningin der Nederlanden, naar de badplaats Ragaz begeeft. Verder loopt in Stuttgart het gerucht dat het comité van financien besloten heeft aan de tweede kamer het voorstel te doen, om de som, voor de uitbetaling der toelage aan de katholieke geestelijkheid aangevraagd, niet toe te staan vóór het concordaat met Rome is opgeheven.

Frankrijk.

Parijs 11 junij. De Moniteur behelst eene officiële mededeeling, volgens welke de keizer, met het oog op den vrede die tusschen Frankrijk en de Vereenigde staten heerscht, is besloten om eene strikte neutraliteit in acht te nemen gedurende den strijd tusschen de regering der unie en de andere staten die eene afzonderlijke confederatie wenschen uit te maken.

— Men wil dat de heer Edmond About zóó gebelgd is over de ongunstige wijze waarop zijn naam in de jongste beraadslagingen van het wetgevend ligchaam is gemengd door den klerikalen redenaar, den heer Keller, dat hij dien heer eene uitdaging heeft doen toekomen.

— De laatste berigten uit Konstantinopel melden dat de onderhandelingen met betrekking tot de regeling der syrische aangelegenheden in zoover beëindigd zijn, dat men zich algemeen heeft verklaard voor de instelling van een enkel christelijk opperhoofd voor den Libanon, die voor slechts drie jaar zal benoemd worden, na verloop van welk tijdperk de porte zich weder met de mogendheden zal behooren te verstaan.

In de laatste gevechten, welke in de Herzegewina op de grenzen van Montenegro hebben plaats gehad, hebben de turken de nederlaag geleden. Dervisch-pacha, die aan het hoofd van 4000 man tegen de insurgenten optrok, werd verslagen zoo dat zijne troepen den moed verloren.

— Het wetgevend ligchaam heeft gisteren de begrootingen voor de ministerien van binnenlandsche zaken en financien aangenomen. Een door den heer Darimon voorgesteld amen-

dement om de wet op de openbare veiligheid op te heffen, is verworpen.

— De siamesche ambassade, die den 30 mei door den franschen consul-generaal aan den onderkoning van Egypte was voorgesteld, is zondag te Toulon aangekomen, waar de prinsen die er deel van uitmaken in plegtige receptie met de aan hunnen rang verschuldigde eerbewijzen zijn verwelkomd. Er zullen te hunner eere wapenschouwingen gehouden worden.

— De artillerie van het bezettingsleger in Syrie is men reeds begonnen te Toulon te ontschepen.

— La patrie deelt een brief van Mirès mede, houdende duidelijker uiteenzetting van sommige punten der akte van beschuldiging, wat namelijk de hem ten laste gelegde feiten betreft. Hij geeft op waarin de opligting en het misbruik van vertrouwen zouden bestaan, en eindigt zijn schrijven met deze woorden: „En nogthans worden onder zulke voorwendsels zoo veel ongelukken over mij gebragt. Ik verlies den moed niet en wacht met ongeduld den dag af, waarop het mij zal vergund zijn mij te verdedigen, om de geheele waarheid aan het licht te doen komen."

Italie.

Blijkens de jongste berigten uit Turyn, is men aldaar in den kring der bewindslieden over het algemeen zeer tevreden over de wijze waarop het nationale feest den 2 dezer in de napelsche gewesten is gevierd. Volgens die berigten heeft de bevolking daarbij zoo veel deelneming en belangstelling betoond, dat de aanhangers der omver geworpen regering niet raadzaam hebben geacht ergens eene poging te doen om de feestelijkheden te storen of wanordelijkheden aan te rigten. Verder wordt gemeld dat bijna overal in de napelsche gewesten de geestelijken van minderen rang, in strijd met de voorschriften van de kerkelijke overheid, aan het feest deelgenomen en daaraan door kerkelijke plegtigheden een godsdienstig karakter bijgezet hebben. In de hoofdstad Napels heeft mgr. Caputo, een prelaat die als opperkapellaan van het sardinische leger minder ondergeschikt aan het roomsche hof is, ter viering van het feest eene plegtige mis gevierd. De belangrijkste feestelijkheid te Napels was de plegtige inwijding van het stationsgebouw voor den aan te leggen spoorweg tusschen de middellandsche en de adriatische zee.

— De Gazeta van Turyn deelt mede dat het ministerie aldus is zamengesteld: Ricasoli, minister-president en minister van buitenlandsche zaken; Mioghetti, binnenlandsche zaken; Bastagi, financien; Scialoga, koophandel; Della Rovire, oorlog; Menabrea, marine; Miglietta, justitie; de Sanctis, onderwijs.

De kamer van afgevaardigden heeft besloten een marmeren buste van di Cavour in de vergaderzaal te doen plaatsen.

Portugal.

Te Lissabon bestond reeds sedert geruimen tijd ontevredenheid tegen de regering, en het schijnt dat de laatste kabinetsverandering daaraan geen einde heeft gemaakt. Onder de grieven die de bevolking voorop stelde, behoorde ook de lijdzaamheid der regering tegenover de fransche zusters van liefdadigheid, welke voor een groot deel het onderwijs der jeugdige meisjes in handen hadden. Nu had de bevolking eene vergadering in de open lucht belegd, om tegen die lijdzaamheid te protesteren; maar de regering heeft eene proclamatie uitgevaardigd, waarin elke vergadering in de open lucht verboden wordt. Doch, zoo als gezegd is, de bevolking heeft nog meerdere grieven, hetgeen ook blijkt uit een gerucht, naar luid waarvan oproerige adressen onder het leger verspreid zijn.

Handelsberigten.

Graanmarkten.

Amsterdam 12 junij.

Tarwe en gerst flaauw.

Raapolie op zes weken f 40. Lijnolie op zes weken f 32½

Prijzen van effecten.

Amsterdam 12 junij.

Nederland.	Certific. Werkelijke schuld	2½	pct.	63¼
	dito Nationale dito	3	„	75⅝
	dito dito dito	4	„	98⅜
	Aand. Handelmaatschappij	4½	„	134¼
Rusland.	Oblig. 1798/1816	5	„	102½
	Certific. Hope & co.	4	„	—
	dito dito 1855, 6de serie.	5	„	95¼
	dito	6	„	—
	Aand. spoorweg			199¼
	Leening 1860.	4½	„	89½
Polen.	Schatkistobligatien	4	„	77¼
Spanje.	Obligatien	1¼	„	42$\frac{15}{16}$
	dito binnenlandsch	3	„	48¼
	Certific. coupons bewijzen			5¾
	Crediet instelling			—
Oostenrijk.	Obligatien Weener metalliek	5	„	46½
	dito amsterdamsche	5	„	68⅜
	dito nationale	5	„	—
	dito 1847/1852	2½	„	—
	Bank actien	3	„	—
Belgie.	Certificaten bij Rothschild	2½	„	53⅞
Portugal.	Obligatien	3	„	46⅝
	dito nieuwe	3	„	46⅞
Grenada.	dito			15¼
Venezuela.	dito	2½	„	17⅜
Illinois.	dito	7	„	—
Mexico.	dito	3	„	—

Londen, 11 junij, ten 12 ure. Consols 90.

Weenen, 11 junij. (slotprijzen) Metalliek 5 pct. 68,—.

Parijs, 11 junij. (slotpr.) 4½ pct. compt. —,— 3 pct. 67,65

Prijzen van coupons en losbare obligatien.

Amsterdam 10 junij.

Metalliek f 21,05; Napelsche f —,—; Diverse engelsche in £ f 11,82½; Engelsche Russen f 11,82½; Fransche f 55,75; Belgische f 56,—; Pruissische f 34,87½; Spaansche piasters f —,—; Spaansche coupons per fr. f —,—; Hamb. Russen f 33,—; Russische in zilveren roebels f 33,25; Poolsche in fl. f 27,25; Nationale metalliek f —,—; Dollars f —,—

Zeetijdingen.

Volgens telegram is dingsdag morgen van Northshields naar zee gezeild het barkschip *Minerva*, gezagv. J. Botesz.

— Sedert 10 dezer zijn ter reede van Vlissingen gepasseerd, bestemd voor Antwerpen: *Hilda*, gez. Vildt, Gothenberg; *Quintto*, gez. Weylie, *Wreath*, gez. Richardson, beiden van Falmouth; *Anne Cathrine*, gez. P. Henning, . . .; *Branch*, gez. Cooper, Engeland; *Neptunus*, gez. Ludvigsen, Oostzee. Voor Brussel bestemd: *Madryn*, gez. Parry, Hamburg; *Alert*, gez. Key, Engeland; *Ann en Jane*, gez. Holmes, Londen. Voor Dendermonde bestemd: *Emanuel*, gez. Damma, Hamburg.

Mengelingen.

De Marseillaise.

Eene niet onbelangrijke ontdekking houdt thans de muzikale wereld in Duitschland en elders bezig. Zij betreft de algemeen bekende „Marseillaise." Eerst willen wij met weinige woorden hare geschiedenis herinneren, gelijk men die tot nog toe meende te kennen, alvorens wij overgaan tot hetgeen daaromtrent nu bekend is geworden.

In april 1792, in het hart van den franschen revolutietijd, zou eene kolonne vrijwilligers van Straatsburg uittrekken. Den vorigen avond gaf de maire der stad, Dietrich, een grooten maaltijd en spoorde bij die gelegenheid Rouget de Lisle, officier der genie bij het garnizoen en bekend als dilettant op het gebied van dichtkunst en muziek, tot de vaderlandslievende poging aan om een krijgszang voor de vrijwilligers te vervaardigen. De officier gaf zijn woord, zette zich bij zijne thuiskomst dadelijk aan den arbeid, en voltooide nog in den zelfden nacht het gedicht en de muziek die hij er zelf bij componeerde. Dietrich liet de compositie den volgenden morgen eerst door zijne dochter op de piano en vervolgens met groot orchest op de markt uitvoeren, waar zij dadelijk den algemeenen bijval verwierf. Deze „Chant de guerre de l'armée du Rhin," zoo als Rouget zijn arbeid betiteld had, werd met geestdrift bij het fransche noorderleger ontvangen en had daar reeds algemeene populariteit verworven, terwijl hij te Parijs nog onbekend was. Eindelijk werd hij in julij 1792 derwaarts overgebragt door de vrijwilligers uit Marseille; hij verwekte te Parijs even onstuimige opgetogenheid als elders, en daar men den oorsprong niet kende, bestempelde men dezen krijgszang met den naam van „Marseillaise," onder welken titel men kan zeggen dat hij de reis om de wereld gedaan had. Later werd het bekend, dat het werk was van Rouget de Lisle, die desniettemin gedurende het schrikbewind gevaar liep voor zijn leven. Gedurende het eerste keizerrijk en de restauratie stond de Marseillaise te boek voor een oproerlied; doch na de julij-omwenteling mogt men haar weder vrijelijk zingen, en er werd toen aan Rouget de Lisle een pensioen van 6000 francs toegekend, waarvoor hij echter bedankte. Hij overleed in 1836.

Reeds tijdens zijn leven hadden er herhaaldelijk geruchten geloopen, dat hij, zoo al de dichter der woorden, niet de componist der muziek van de Marseillaise was. Meermalen was de verwondering te kennen gegeven, dat een officier, die slechts een dilettant was, binnen weinige uren een gedicht van vele coupletten had kunnen vervaardigen, hetgeen, in een dichterlijk opzigt, van den meest volmaakten aard is, en hoe hij er dan nog de bezielende en wegslepende muziek bij had kunnen componeren, zonder welke het lied, hoe vurig ook, bezwaarlijk zijn wereldroem zou verworven hebben. Daarom koesterden de kenners altijd het vermoeden, dat Rouget eene muziekale reminiscentie op de woorden van het gedicht had toegepast. Doch geen criticus kon er achter komen, waar dan de oorspronkelijke muziek schuilde. Men vindt sporen van 1793 tot 1798, dat toen het gerucht in omloop was dat de muziek van het fransche volkslied eene duitsche melodie was. Dat gerucht stierf weg, maar het leefde weêr op in 1830, toen de „Parisienne" gezongen werd op eene onbetwistbaar duitsche melodie, die in 1814 en 1815 bij het engelsch-duitsche legioen en de hannoversche troepen populair was geweest. Bouchey en Roux begonnen nu in hunne „Histoire parlementaire de la révolution" te vermelden, dat de Marseillaise oorspronkelijk door een duitscher voor Birons leger was gecomponeerd. Rouget de Lisle had echter in de „Cinquante chants français," welke hij in 1825 te Parijs uitgaf, uitdrukkelijk gezegd: „Ik vervaardigde de melodie en de woorden der Marseillaise in het laatst van april 1792 te Straatsburg, in den nacht die op de oorlogsverklaring volgde." Castil Blaze deelde vervolgens in 1852 in de „France musicale" mede, dat in 1782 op het liefhebberij-tooneel ten huize van madame de Montesson, bij gelegenheid van haar geheim huwelijk met den hertog van Orleans, voor de eerste maal een duitsche zang met koren werd uitgevoerd, welke degenen, die er bij geweest waren, tien jaar later herkenden als de melodie die voor Rougets compositie doorging. Castel Blaze had zijne inlichting ontvangen van Deslauriers, uitgever van Glucks operas en Imbault, den orchestmeester, die er beiden ten huize van madame de Montesson bij waren geweest, hoewel de laatste, later muziek-uitgever geworden, zijne overtuiging verloochende of de ingenomenheid van het publiek wilde vleijen, want hij gaf zelf de Marseillaise uit, met Rougets naam op den titel. Eene inwendige getuigenis tegen Rouget is dat het karakter der muziek op verscheidene plaatsen niet in overeenstemming is met de woorden.

Zeer kort geleden is dit historische raadsel op de onverwachtste wijze opgelost door den heer J. B. Hamma, gewezen organist bij de stadskerk te Meersburg, in het groothertogdom Baden, de voormalige residentie der vorst-bisschoppen van Constantz. Wij zullen hem zelven laten spreken met de woorden, die hij in de Leipziger „Gartenlaube" berigt:

„De melodie der Marseillaise is niet van Rouget de Lisle, maar van een eenvoudigen duitscher, den keurvorstelijk-paltzischen hofkapelmeester Holtzmann, van wien Mozart in zijne brieven uit Mannheim aan zijn vader zoo veel loffelijks schrijft, en van wien gedurende Mozarts verblijf te Parijs eene geestelijke cantate werd uitgevoerd.

„Het manuscript, waarin ik mijne ontdekking deed, draagt het jaartal 1776. Gedurende mijne vestiging te Meersburg doorzocht ik altijd vlijtig de vrij uitgebreide muziekale bibliotheek die onder mijn toezigt stond; het meest boeiden mij altijd de door het klooster Salem aan den prins van Dalberg en door dezen weder aan de stadskerk geschonken manuscripten, meerendeels missen, vespers enz. van italiaansche en duitsche meesters. Onder deze vond ik zes missen met den titel: „VI Missae breves, stylo elegantiori ad modernum genium elaboratae; comp. de Holtzmann." Ik liep daar hoog mede wegens den schoonen zang, de vloeijende melodien, de zuivere toonzetting en de ligte instrumentering. Ik liep ze daarom naauwkeurig door en stond natuurlijk niet weinig verbaasd, in no. IV (ex G) de complete melodie der Marseillaise in het Credo weder te vinden. Men ziet dadelijk dat hier geene sprake kan zijn van eene reminiscentie, van eene toevallige overeenkomst die onopzettelijk had kunnen plaats vinden; er is bijna noot voor noot zulk eene gelijkheid van melodie, harmonie, maat en toonaard, dat Rouget de mis van Holtzmann voor zich gehad en afgeschreven moet hebben, toen hij zijn gedicht op muziek zette. De zaak laat zich echter wel verklaren; waarschijnlijk had hij als dilettant veel in kerken of kloosters medegezongen, waardoor hem Holtzmanns missen bekend zijn geworden, die aan den Rijn, in den Elzas, in de bisdommen Spiers en Straatsburg zeer verbreid waren, zij het ook slechts in afschrift.

„De oorspronkelijke missen liggen voor de belangstellenden ter bezigtiging en vergelijking in de muziekale bibliotheek der kerk te Meersburg."

Advertentien.

Getrouwd:
Jhr. Mr. J. P. BODDAERT
en
Jonkvrouwe E. C. Baronesse
VAN HEECKEREN VAN BRANDSENBURG.
Middelburg, den 8 Junij 1861.

Getrouwd:
J. B. WALLAGH
van 's Hage
en
G. J. HENDRIX.
Middelburg, den 11 Junij 1861.

Getrouwd:
C. DOCKHEER
en
M. C. WILL.
Middelburg, den 12 Junij 1861.

AANKONDIGING.

Uit een Vonnis, door de Arrondissements Regtbank te Middelburg, den 10den April 1861 bij verstek gewezen, op expeditie geregistreerd en behoorlijk beteekend, blijkt dat het Huwelijk, op den 2den December 1846 te Vlissingen voltrokken tusschen LEUNIS WILLEM KARREMAN, Kleedermaker wonende te Vlissingen, en JOHANNA CHRISTINA BOK, Dienstbode mede te Vlissingen woonplaats hebbende, door Echtscheiding ontbonden is, met al de gevolgen ten dien aanzien bij de wet bepaald.

Voor uittreksel deugdelijk verklaard door mij ondergeteekende, Procureur; die in deze voor de Eischeres is werkzaam.
P. REKKER.

(Ten deze wordt kosteloos geprocedeerd.)

BEKENDMAKING.

De ARRONDISSEMENTS REGTBANK te Middelburg, Provincie Zeeland, maakt bij deze bekend dat de Kamer, welke, overeenkomstig artt. 17 en 18 der wet op de Regterlijke Organisatie, en art. 11 tot en met art. 15 van het Reglement No. 1, vastgesteld bij Koninklijk besluit van den 11 September 1838 (Staatsblad no. 36), gedurende de Vacantie, aanvangende den eersten Julij en eindigende den laatsten Augustus, belast zal zijn met de afdoening van Burgerlijke en Handelszaken en van Strafzaken, hare gewone teregtzittingen zal houden tweemalen per week, te weten:

Vrijdag 5 Julij, Zaturdag 6 Julij,
Maandag 8 „ Dingsdag 9 „
Vrijdag 19 „ Zaturdag 20 „
Maandag 22 „ Dingsdag 23 „
voorts
Vrijdag 2 Augustus, Zaturdag 3 Augustus,
Maandag 5 „ Dingsdag 6 „
Vrijdag 16 „ Zaturdag 17 „
Maandag 19 „ Dingsdag 20 „
Vrijdag 30 „ Zaturdag 31 „

telkens aan te vangen des voormiddags ten tien ure; met bepaling, dat op Vrijdag en Maandag behandeld zullen worden de Strafzaken, en op Zaturdag en Dingsdag de Burgerlijke en Handelszaken.

Zullende de eerste gewone regtsdag voor Burgerlijke en Handelszaken na de Vacantie zijn op Woensdag den 4 September dezes jaars.

Middelburg, den 27 Mei 1861.

In kennisse van mij Griffier,
LANTSHEER, Gr.

AANKONDIGING.

De bekende, zoo wel als onbekende Schuldeischers in de, *onder het voorregt van Boedelbeschrijving aanvaarde*, Nalatenschap van ISAAC HERMANUS SOMON, in leven Vergulder, gewoond hebbende en te Middelburg overleden, worden opgeroepen tegenwoordig te zijn op Vrijdag den 12den Julij 1861, des namiddags ten één ure, in het Nederlandsch Logement in de Abdij te Middelburg, bij het afleggen der Rekening wegens het beheer in die Nalatenschap gevoerd; zullende er vervolgens, geen verzet plaats hebbende, tot de uitbetaling der Schuldvorderingen, naar mate van het bestaande saldo, worden overgegaan.

Middelburg, 10 Junij 1861.

HUBERTUS REKKER, *Procureur.*

Het Burgerlijk Armbestuur te Middelburg brengt ter kennis van belanghebbenden, dat eene der betrekkingen van **Gemeente Geneesheer**, waaraan eene Jaarwedde van *f* 500,— is verbonden, is opengevallen, en noodigt mitsdien uit allen die voor deze betrekking wenschen in aanmerking te komen, om zich vóór den 25sten Junij eerstkomende, in Persoon of met vrachtvrije Brieven, bij den Voorzitter van voornoemd Armbestuur aan te melden.

Het Burgerlijk Armbestuur,
Middelburg, den 10 Junij 1861. De Voorzitter,
M. VERBRUGGE.
De Secretaris-Penningmeester,
N. VERHULST Wz.

NEDERLANDSCHE MAATSCHAPPIJ
TOT INDIJKING DER OP- EN AANWASSEN
IN DE OOSTER-SCHELDE.

Bij deze wordt kennis gegeven dat de gewone jaarlijksche **Algemeene Vergadering** dezer Maatschappij zal gehouden worden op Woensdag den 31 Julij 1861, in THE LONDON TAVERN, Bishopsgate-street te **London**, ten *één* ure 's middags precies, ten einde aan te hooren het Rapport van Directeuren, zoo mede van Commissarissen betrekkelijk de zaken der Maatschappij.

Het Rapport van Commissarissen en de Balans zal voor Aandeelhouders *ter inzage liggen te Bath (Zeeland) en* ten Kantore der Maatschappij, 15 Old Jewry Chambers London, en wel zeven dagen vóór de gezegde Algemeene Vergadering.

No. 15 Old Jewry Chambers, London 7 Junij 1861.
Op last van het Bestuur,
ALFRED J. HEAD,
Secretaris.

NEDERLANDSCHE HYPOTHEEKBANK
(NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP.)
GEVESTIGD TE AMSTERDAM,

goedgekeurd bij Kon. Besluit van 24 November 1860, no. 33.
Maatschappelijk Kapitaal **drie Millioen Gulden.**

COMMISSARISSEN:

De Heer E. W. CRAMERUS, te Amsterdam, gewezen Lid der Firma PAINE STRICKER & Co., te Batavia.
„ „ Mr. H. A. HARTOGH, Officier van Justitie bij de Arrondissements Regtbank te Amsterdam.
„ „ E. J. MERCIER, Minister van Staat, gewezen Minister van Financien en Lid der Kamer van Volksvertegenwoordigers, te Brussel.
„ „ A. NOTHOMB, gewezen Minister van Justitie, Lid der Kamer van Volksvertegenwoordigers te Brussel.
„ „ Mr. J. G. ROCHUSSEN, Advokaat bij den Hoogen Raad, te 's Gravenhage.
„ „ Jonkhr. Mr. R. J. SCHIMMELPENNINCK, Kamerheer van Z. M. den Koning, Lid van de Tweede kamer der Staten Generaal, te 's Hage.
„ „ R. DANIEL WOLTERBEEK, gewezen Lid der Firma DANIEL CROMMELIN & SOONEN, Lid der Provinciale Staten van Noordholland en van den Gemeenteraad van Amsterdam.
„ „ F. J. Baron VAN WIJKERSLOOTH VAN WEERDESTEYN, Kamerheer van Z. M. den Koning der Nederlanden, te Brussel.

DIRECTEUREN:

De Heeren J. BOS en P. L. DUBOURCQ.

BUREAU VAN VERIFICATIE.

De Heer Mr. P. LIJNDRAJER JR., Notaris.
„ „ Mr. J. L. WOLTERBEEK Dz., Advokaat.

Inlichtingen zijn te bekomen bij den Makelaar L. E. HENDRIKSE te Middelburg, alsmede bij de Heeren DE KANTER & HORDIJK te Goes; M. W. TEN BENGEVOORT te Aardenburg, en J. P. KIEBOOM te Westdorpe, Agenten der Nederlandsche Hypotheekbank.

NEDERLANDSCHE HANDELMAATSCHAPPIJ.
VEILING VAN BANCA TIN

TE AMSTERDAM, op Woensdag 26 Junij 1861,
bestaande uit:

69157 Blokken, liggende te Amsterdam;
55879 „ „ „ Rotterdam;
1910 „ „ „ Dordrecht;
7382 „ „ „ Schiedam;
4125 „ „ „ Middelburg.

Welke hoeveelheden, bij tijdigen aanvoer, nog zullen kunnen vermeerderd worden met p. m. 20,000 Blokken. De Verkoop zal geschieden bij Kavelingen van 500 Blokken.

De Directie geeft de verzekering dat zij, vóór 1 Junij 1862, geen ander Tin aan de markt zal brengen; dat tot opgenoemd tijdstip geene Gouvernementsveilingen van Tin in Nederlandsch Indie zullen gehouden worden, en dat, almede tot voormeld tijdstip, geene verzendingen van dat Metaal van Indie naar China voor Gouvernementsrekening zullen plaats hebben, de hoeveelheid van 10,000 Picols te boven gaande.

De bovenstaande toezegging omvat niet het Tin hetwelk aan anderen toebehoort; zoo dat het Gouvernement zich *voorbehoudt het regt, om den Concessionarissen* voor de ontginning van het Eiland Billiton, behalve de 6000 Pikols op Java, ook den verkoop in Nederland te vergunnen van eene geringe hoeveelheid, die in geen geval meer dan 3000 Picols zal bedragen.

Amsterdam, 22 Mei 1861.

De DIRECTIE van de STOOMBOOTDIENST tusschen **Vlissingen** en **Rotterdam** vraagt, vóór of op den 25 Junij 1861, aanbiedingen voor de leverantie van **STEENKOLEN** voor gezegde Dienst.

Informatien te bekomen bij den Heer D. DRONKERS, Directeur te Middelburg, en P. J. SIEGERS, Agent te Vlissingen.

De Notaris P. LOEFF zal op Zaturdag den 15 Junij 1861, des voormiddags ten 11 ure, te **Koudekerke**, in de Herberg DE HOOP, in het openbaar te koop aanbieden

8 PERCEELEN BEST WEI- EN BOUWLAND,

gelegen onder Koudekerke, in de nabijheid van het Dorp, aan het Elzenwegtje, den Straatweg naar Vlissingen, het *Houtenheulwegtje, den Breedenweg en den Steenenheulweg.* Breeder bij de Plakbiljetten vermeld.

Inlichting verlangende, vervoege men zich ten Kantore van genoemden Notaris te Koudekerke, alwaar ook de voorwaarden van verkoop, acht dagen vóór den verkoop zullen ter lezing liggen.

OPENBARE VERKOOPING.

Op Woensdag den 19den Junij 1861, te beginnen des namiddags ten 2 ure, zullen de Eerzame Weduwe en Kinderen van PR. C. POLS, in het Logement DE PATRIJS, te **Colijnsplaat**, ten overstaan van den aldaar residerenden Notaris L. VAN DER MOER en na bekomene Regterlijke autorisatie, in het openbaar veilen en verkoopen

EENE KAPITALE HOFSTEDE

en daarbij behoorende uitmuntende

BOUW- EN WEILANDEN,

alles staande en liggende in den Polder Oud-Noordbeveland, Gemeente Colijnsplaat, ter gezamenlijke grootte van 48 Bunders 18 Roeden 79 Ellen; welke Goederen eerst in partijen en daarna *in massa zullen worden geveild.* Zijnde een en ander te aanvaarden met het rooven van den Oogst in dit jaar.

Deze Veiling en Verkooping is bij Aanplakbiljetten breeder vermeld, terwijl nadere inlichtingen, op franco aanvrage, te bekomen zijn ten Kantore van genoemden Notaris te Colijnsplaat, alwaar de bewijzen van eigendom en de Kaart der Perceelen, zoo mede de veilconditien, ter visie liggen.

De Notaris Mr. A. F. SIFFLÉ zal op Woensdag 19 Junij 1861, des avonds ten 7 ure, in het NEDERLANDSCH LOGEMENT in de Abdij te Middelburg, met Regterlijke magtiging, bij opbod en afslag aanbieden te verkoopen,

VIJF HUIZEN EN ERVEN

binnen deze Stad, en in de Grondlasten over 1861 aangeslagen als volgt:

1. **Winkelhuis en Erve** in de Gravenstraat, wijk I no. 266, aangeslagen op *f* 22,76;
2. **Pakhuis en Erve** in de Gravenstraat, wijk I no. 269, aangeslagen op *f* 10,59;
3. **Huis en Erve** *in de Gravenstraat*, wijk I no. 248, aangeslagen op *f* 10,28;
4. **Huis, Pakhuis en Erve** in de Winterstraat, wijk Q no. 108, aangeslagen op *f* 6,89;
5. **Huis en Erve** in de Winterstraat, wijk Q no. 109, aangeslagen op *f* 5,15.

Bovenstaande Huizen, Pakhuizen en Erven zijn daags vóór en op den dag der Verkooping, telkens des morgens van 9 tot des middags 12, en des namiddags van 3 tot 6 ure, voor een ieder te zien; doch, wat het Winkelhuis in de Gravenstraat, I 266, betreft, alleen op vertoon van een Permissiebiljet, te bekomen ten Kantore van bovengenoemden Notaris, bij wien men tevens op de voorwaarden kan worden ingelicht.

De Notaris D. J. VAN DER HORST SERLÉ zal op Donderdag den 20 Junij 1861, des avonds ten acht ure, in de Bovenzaal van de Societeit DE VERGENOEGING op de Groote Markt te Middelburg, in het openbaar bij opbod en afslag verkoopen:

DRIE HUIZEN EN ERVEN,

staande en gelegen in de Sint-Janstraat te Middelburg, als:

HET EERSTE gemerkt I no. 51,
HET TWEEDE „ I no. 50,
HET DERDE „ I no. 48,

Alle daags vóór en op den dag der Verkooping te bezigtigen, het eerstgenoemde alleen met overgifte van eene Toegangkaart, verkrijgbaar ten Kantore van bovengemelden Notaris, alwaar nadere inlichtingen kunnen bekomen worden.

UIT DE HAND TE KOOP eene **KAROTERIJ**, groot 44 Roeden 10 Ellen, met vier Woningen en Schuur, gelegen in de Seislaagte te Middelburg, op het gebruik met Maart 1862. Te bevragen bij J. WILLEMSE, Seisstraat.

NB. Bij denzelven zijn **magere Varkens** te koop.

UIT DE HAND TE KOOP een **PAVILJOEN-SPRIETSCHIP**, groot 79 Ton, met deszelfs Inventaris, bestaande in Mast, Spriet, Zeil, Stagfok, Kluiffok, Vlieger, Zwaarden, Anker, staand en loopend Wand, Blokken enz. — Te bevragen bij den Klopper van de Beurtschepen J. J. BALLET, Rotterdamsche Kade te Middelburg.

245ste STAATS-LOTERIJ.

Aan het Kantoor van den gekwalificeerden Collecteur zijn te bekomen Heele en Gedeelten van **LOTEN**, volgens Plan. — Trekking 17 Junij aanstaande.

Terstond een aankomende **Bakkersknecht** benoodigd, niet beneden de zestien jaren, bij den Bakker te Brigdamme.

Terstond een **Knecht** en **Jongen** benoodigd, bij A. LOUTERBAK, Kleermaker.

Eene Noodhulp **Keukenmeid** benoodigd. Adres J. C. & W. ALTORFFER.

Met toestemming van Heeren Burgemeester en Wethouders zal, op Zaturdag den 22 Junij a. s., op **Gapinge** naar den RING GEREDEN WORDEN, voor Liefhebbers van het gansche Land.

Commissarissen van Toezigt op de

OMNIBUSDIENST

TUSSCHEN

Middelburg en Veere vice versa,

waarvoor bij Zijner Majesteits Besluit van 18 April 1861 vergunning is verleend aan de Concessionarissen, L. VAN DER WEELE, Rijtuigverhuurder, en J. M. ABÉE, Stads Pikeur en Rijtuigverhuurder, te Middelburg, onder de Firma

VAN DER WEELE & ABÉE,

adverteren dat dagelijks, van heden af, eene geregelde Wagendienst zal rijden tusschen MIDDELBURG en VEERE heen en weder, corresponderende op de Omnibus van Middelburg naar Vlissingen, en dat gedurende de Zomerdienst, van 1 Maart tot 30 September, de uren van vertrek zijn bepaald als volgt:

Van **Middelburg**, OSSENHOOFD (Kade bij de Dambrug), bij J. FOURDRAINE,

voormiddag 8, namiddag 2½ ure;

Van **Veere**, aan den KAMPVEERSCHEN TOREN, bij L. J. ROLAND,

voormiddag 9, namiddag 7 ure,

en dat de prijzen der Plaatsen zijn vastgesteld: voor de geheele Reis 35 cent; van Middelburg of van Veere naar het Huis Halfweg 20 cent; terwijl voor Kinderen beneden de drie jaren *één vierde* en voor die van drie tot zes jaren *de helft der Vracht wordt betaald; voor* Pakjes, Valiezen, Koffers enz., naar de grootte en zwaarte, 10, 20 of 30 cent, daaronder het Bestelloon begrepen; Passagiersgoed beneden de 20 pond vrij.

De Plaatsen voor den geheelen weg kunnen, tegen vijf cent per plaats, aan het Kantoor bij de Agenten worden besproken, ook kan te Middelburg worden plaats genomen bij J. J. BALLET, in HET KLOOSTER.

SCHROEFSTOOMBOOT AMICITIA III,

TUSSCHEN AMSTERDAM EN MIDDELBURG.

Van Amsterdam, 's Woensdags morgens half zes ure.
Van Dordrecht, 's Woensdags namiddags.

TERUG

van Middelburg, Zaturdags morgens vroegtij, en
van Dordrecht, naar Amsterdam, des Zondags morgens 5 ure.

De Agent te Middelburg,
J. A. SISTERMANS.

STOOMBOOTDIENST

TUSSCHEN MIDDELBURG EN ROTTERDAM.

Uren van vertrek in Junij.

VAN MIDDELBURG:				VAN ROTTERDAM:			
Donderdag	13	's morg.	6 ure.	Vrijdag	14	's morg.	10,30
Vrijdag	14	„	6	Zaturdag	15	„	10,30
Zaturdag	15	„	6	Zondag	16	„	10,30
Zondag	16	„	6	Maandag	17	's midd.	12 ure.
Maandag	17	„	6,30	Dingsdag	18	„	12
Dingsdag	18	„	7,30	Woensdag	19	namidd.	1,30
Donderdag	20	„	9,30	Vrijdag	21	's morg.	6
Vrijdag	21	„	10,30	Zaturdag	22	„	8,30
Zaturdag	22	„	11	Zondag	23	„	8,30
Zondag	23	's midd.	12	Maandag	24	„	10,30
Maandag	24	„	12,30	Dingsdag	25	„	10,30
Dingsdag	25	's morg.	6	Woensdag	26	„	10,30

SNELPERSDRUKKERIJ VAN DE GEBROEDERS ABRAHAMS.

BIJVOEGSEL
van de
MIDDELBURGSCHE COURANT
van donderdag 13 junij 1861.

ACTE VAN BESCHULDIGING IN ZAKE A. POLDERMAN.

(Vervolg.)

Dat de Ruyter hem evenwel daarop heeft toegevoegd, dat hij dan zelf daarvan de bevorderaar was, omdat hij die personen altijd te zamen bragt en zamen wilde zien; dat echter blijkt dat de beschuldigde niets weet van die toedichting van ontrouw aan zijne vrouw, zoo dat, mogt men hem gelooven, deze zijne wettige vrouw, die door bevoegde personen voor eene ordentelijke vrouw werd aangezien, met de daad voor ieder veil was; dat dit verwijt kan gebezigd zijn, als men nagaat hoe vaak de beschuldigde het er op heeft toegelegd om zijnen haat te kunnen botvieren, met geen ander doel dan om zijne kwalijke gezindheid en slechte bejegening ten opzigte zijner vrouw te kunnen kleuren.

Dat de beschuldigde, wiens zaken schenen merkbaar achteruit te gaan, zoo dat hij met zijne vrouw zonder eenige dienstbode de hoeve bewoonde tegenover den molen van Sint Laurens, reden gaf om de vrouw beducht te doen zijn voor haar huwelijksgoed en niet minder voor haar leven; dat echter geene mishandelingen voor voldoende in regten bewijsbaar geacht werden, om met vrucht te kunnen vorderen eene scheiding van tafel en bed, en dit heeft doen uitzien naar een vergelijk om die scheiding bij onderling goedvinden te doen plaats grijpen; dat daartoe een accoord is voorgeslagen, en daarna door den beschuldigde in 1860 is aangenomen, dat Maatje Kodde door den beschuldigde wekelijks zou worden toegelegd eene som van slechts vier gulden, en dat zij dan zou mogen afzonderlijk wonen te Middelburg, alwaar dan ook door hare bloedverwanten eene kamer is gehuurd bij den winkelier de Graag, waar zij van 18 junij tot 20 augustus 1860 heeft gewoond; dat de beschuldigde ondanks zijne verbindtenis geen geld gaf; dat hij van het daartoe voorgeschotene eerst later een gedeelte aan hare bloedverwanten heeft teruggegeven, zoo dat zij zonder geld wel verpligt is geweest op 21 augustus 1860 wederom de echtelijke woning te komen bewonen, doch niet zonder hoogen angst voor haren man, zoo als blijkt uit een door haar destijds aan reeds genoemden de Ruyter geschreven briefje; dat die vrees en angst niet ongegrond was, kan blijken uit de mededeeling, dat zij nog in december 1860 wegens de plagerijen van den beschuldigde is gevlugt bij eene harer zusters; en dat hij in januarij dezes jaars op het gewone uur zich ontkleed hebbende, na zich eerst verwijderd te hebben, terug keerde bij zijne vrouw, die reeds aangevangen had zich te ontkleeden, en haar zeide, dat hij haar nog wat gezelschap wilde houden, en herhaaldelijk heen ging en terug keerde, en zulks, nadat zijne vrouw kort te voren nog had ondervonden dat [illegible] in den slaap zocht te verrassen, toen zij hem eensslags bij haar bed zag staan, terwijl zij onder de tafel gekropen was, zoo dat zij om dergelijk iets te voorkomen daarna met tafel of stoelen den toegang tot hare slaapkamer had versperd; dat dit in verband met hetgeen later is voorgevallen, om van min belangrijke huisselijke tooneelen niet te gewagen, voldoende doet zien dat de beschuldigde het van overlang zich had voorgesteld om het leven zijner vrouw aan te randen, en dat wel wanneer zij te ruste lag, omdat, zoo als hij zelf heeft bekend, hij haar anders niet kon overmeesteren; dat al deze feiten, die door nu wijlen Maatje Kodde aan hare betrekkingen en vrienden werden medegedeeld, bevestigd worden, behoudens eenige tot derzelver waardering niets afdoende bijzonderheden, door hetgeen de beschuldigde desaangaande zelf heeft gezegd; dat middelerwijl Maatje Kodde aldus in haar leven werd bedreigd, onderscheidene omstandigheden deden vreezen, dat haar huwelijksgoed in gevaar werd gebragt. Zij had toch aangebragt in gereed geld vier honderd vijftig gulden, haar aandeel in de nalatenschap haars vaders, waarvan echter de moeder in het genot en bezit is gebleven gedurende haar leven, hare kleederen en sieraden. Dat de beschuldigde op 16 maart 1860 had afgelegd eene hypotheek op zijne hoeve groot tien duizend gulden, en dadelijk daarna eene nieuwe daarop had gevestigd, groot vijftien duizend gulden, welk geld hij in contanten heeft behouden, waaraan hij, naar het oordeel van den notaris van de Graft, althans voor zijne gewone dagelijksche behoeften, geen gebrek had; dat op 1 october 1860 heeft plaats gehad de scheiding en verdeeling van den boedel, nagelaten zoo door den vader als door de moeder van Maatje Kodde; dat haar aandeel daarin ten bedrage van vier duizend zes honderd gulden, in tegenwoordigheid van den beschuldigde en op diens goedvinden is uitgereikt in een briefje op de wisselbank te Middelburg. welk briefje door den beschuldigde is overgegeven op haar verzoek aan Maatje Kodde, die het in haar tasch heeft gestoken; dat de beschuldigde later aan zijne vrouw de teruggaaf van dit briefje gevraagd heeft, 't welk zij geweigerd heeft af te geven, en dat tot dus ver die gelden niet zijn gebeurd; dat het er voor wordt gehouden dat dit niet kunnen magtig worden van die wettig aan zijne vrouw toebehoorende geldsom, de verbittering van den beschuldigde heeft ten top gevoerd; dat hij dan ook is besloten tot het vrijwillig verkoopen van zijn onroerend en roerend goed in den aanvang dezes jaars; dat Maatje Kodde alstoen heeft aangeboden een verzoekschrift aan den voorzitter der arrondissements regtbank te Middelburg, op den 19 januarij dezes jaars, om vergunning tot het instellen eener vordering tot scheiding van goederen, en dat bepaald zijnde tot de bijeenkomst der echtgenooten voor gezegden voorzitter maandag den 28 januarij dezes jaars; dat bevelschrift, benevens de oproeping aan hem beschuldigde is beteekend, op woensdag den 23 dier maand. Destijds was de vrouw des beschuldigden te huis; hij scheen die beteekening gewacht te hebben te dien dage, want hij had haar buiten gelegenheid gesteld om zich aan te kleeden en naar haar verlangen buitenshuis te gaan, en stond altijd dreigend voor haar. Intusschen was hare geregtelijke handeling niet dan noodweer; om zijne vrouw te dwingen of om zich te wreken, had hij, daar zij het wisselbriefje van f 4600 niet aan hem wilde terug geven, in de Middelburgsche courant van donderdag den 29 november 1860 eene waarschuwing doen plaatsen om aan zijne vrouw geen geld of crediet te verleenen, terwijl hij sedert die zelfde maand had goedgevonden om haar zelfs het noodige geld voor de huishouding te weigeren. De beschuldigde erkent dit, en ook daardoor wordt gestaafd dat de klagten van Maatje Kodde aan hare bloedverwanten en vrienden geuit, met de waarheid overeenkomstig waren. Haar angst voor haar leven ging die voor haar goed verre te boven, en baarde bekommering aan hare raadslieden en vrienden; doch met dit al achtte men den beschuldigde toch nog niet in staat, om haar moedwillig het leven te benemen. Dit blijkt uit een gesprek van den notaris van de Graft met den regter, zoo dat men vertrouwde, dat wanneer over dag geenerlei reden tot tweedragt werd opgerakeld, of gelegenheid gegeven tot het plegen van mishandelingen, men gedurende de nachtrust haar veilig meende te mogen wanen. Dat het intusschen blijkt dat dit slechts een waan is geweest; de beschuldigde toch heeft blijkens de aaneenschakeling der feiten alles wel overlegd, vóór hij tot de uitvoering van zijn snood misdrijf is overgegaan. Zoo heeft hij drie a vier weken vóór den noodlottigen nacht van 27 op 28 januarij dezes jaars, de sluiting der voordeur, welke in de onmiddellijke nabijheid van de slaapkamer zijner vrouw was, door den timmerman Jacob Maas, te Brigdamme, derwijze doen veranderen, dat de deur binnenzijds niet kon geopend worden, terwijl bij het buitenzijds sluiten der blinden door den beschuldigde zelven, geen middel tot ontvlugting overbleef; dat beschuldigde, onder voorwendsel dat zijne vrouw een bed en porselein zou verduisteren des nachts, en waarom hij ook voorgeeft die sluiting veranderd te hebben, op maandag den 21 januarij dezes jaars zijn bed van het opkamertje, waar hij, ofschoon den laatsten tijd alleen, tot daar ter plaats te slapen, heeft overgebragt in de bedstede, welke aan de andere zijde der kast is getimmerd in de slaapkamer waar zijne vrouw sliep en waarin tot op dat tijdstip appelen en mispelen werden bewaard; dat hij daarheen ook heeft gebragt de huif van een wagen, en volgens opgaaf van zijne vrouw wijlen Maatje Kodde aan hare bloedverwanten en vrienden, een houten en een ijzeren hamer, waardoor haar angst nog is geklommen, een angst die haar op zaturdag 26 januarij dezes jaars schreijende de woning deed verlaten van hare vrienden de Ruyter, toen zij daar hare bekommernissen kwam mededeelen, zonder te weten dat zij hen voor het laatst gezien en toegesproken had; dat de beschuldigde ontkent die werktuigen gebragt te hebben in de slaapkamer zijner vrouw, behalve de huif die zou moeten gediend hebben om het bed door de aanraking met de appelen en mispelen niet te bevlekken, en welke voorwerpen geen van alle, volgens hem, zijn gebruikt bij het plegen van zijne moedwillige aanranding zijner wettige vrouw; dat de echtgenooten op den 27 januarij dezes jaars geenerlei geschil hebben gehad; dat de rijksveldwachten, die dagelijks gedurende den laatsten tijd daar bij dag vertoefden, geene voorvallen van twist mededeelen; dat alleen in den avond van dien dag de beschuldigde zijne vrouw herhaaldelijk plaagde, met zijn gaan wonen met haar te Vlissingen, waar hij zeide eene kleine woning te hebben gehuurd en waar zij zouden heen trekken na afloop van den verkoop van hoeve en roerende goederen, zijnde de kijkdag voor het roerend goed bepaald op den volgenden dag en de verkoop van dat roerend goed iets later; dat de beschuldigde na het vertrek van den rijksveldwachter Petillon ten half acht ure, die nog een wijl buitenshuis heeft gewacht en zich eerst heeft verwijderd nadat hij meende dat de echtgenooten zich ter ruste hadden begeven, zich eerst heeft uitgekleed en zich te bed heeft begeven, in de bedstede welke het verst in de slaapkamer gemaakt is, waarbij moet opgemerkt worden, dat de beschuldigde, zoo als hij zelf heeft erkend, in eene tegenovergestelde rigting dan behoorde zijn bed had gespreid, liggende hij met het hoofd aan het voeteinde, en zijn kussen in zoodanige schuinsche rigting dat hij daardoor gelegenheid had om zonder opgemerkt te worden door de reet van de bedstée-deur, te kunnen bespieden, al wat zijne vrouw uitrigtte.

Dat de vrouw later zich gedeeltelijk heeft ontkleed en heeft aangehouden al hare rokken, blijkbaar in de hoop om bij onraad zich nog door de vlugt te redden, ofschoon dat altijd moeijelijk was, doordien behalve de deur der bakkeet die binnenzijds met een haak gesloten was er geen uitweg bestond, en die uitweg nog al verwijderd was; dat de beschuldigde gezien heeft dat zijne vrouw het licht uitdeed en naar het bed ging; dat hij dit alles heeft begluurd; dat het toen ruim kwartier over negen of half tien moet geweest zijn, liggende hij sedert half negen op zijn bed; dat hij tusschentijds niet heeft geslapen, en daarna, meenende dat zij sliep, zoo stil mogelijk zijn bed heeft verlaten en zich naar dat van zijne vrouw heeft begeven: dat volgens hem evenwel zijne vrouw niet sliep, maar regt op zat in haar bed met een vuurlepel in de hand, dat zij echter niet sprak, maar naar hem sloeg zonder hem te raken; dat beschuldigde daarop haar dadelijk dien vuurlepel heeft uit de handen gewrongen, en haar eenige slagen heeft op het hoofd gegeven, en haar daarop, terwijl zij bedwelmd nederviel, haar hoofd onder de kussens heeft geborgen en toen met het bovenlijf op die kussens is blijven drukken, tot dat zij stillag. De beschuldigde heeft erkend, dat hij haar alleen kon overmeesteren terwijl zij te bed lag, dat hij haar wilde armen en beenen stuk slaan om te maken dat zij niet meer weg kon, op het gevaar af van haar dood te slaan; dat hij evenwel daarop heeft erkend dat toen hij sloeg, hij haar heeft geslagen om haar dood te slaan en eveneens, dat hij haar de kussens heeft op het hoofd gelegd opdat zij geen geluid zou geven, en dat hij wist dat hij haar daardoor smoorde; dat evenwel uit de omstandigheid dat aan het lijk niets te bespeuren is geweest van een worsteling, het veeleer schijnt te blijken dat de vrouw werkelijk sliep toen zij door den beschuldigde is aangevallen, en dat hij ze heeft vermoord zonder eenigen tegenstand heeft plaats gegrepen; dat de beschuldigde nadat hij zich met licht had overtuigd dat zijne vrouw niet meer leefde en na een slok jenever te hebben genomen, zijne vrouw heeft ontdaan van hare rokken, daarop naar de bakkeet is gegaan, de deur van die keet en die van den paardenstal, welke binnenzijds gemeenschap heeft met de schuur, heeft open gezet, en toen is terug gekeerd, een laken heeft geworpen over het aangezigt zijner vrouw en met het hoofd onder den linker arm het lijk heeft voortgesleept tot in den paardenstal, daarop een touw heeft gehaald, dat om de beenen vastgemaakt en daarmede het lijk gesleept naar een hoek van de schuur, waar hij voorgeeft dat de huif van den wagen lag; dat hij toen een kuil heeft gegraven, twee ellen lang op een el breedte en nagenoeg een el diepte, en daarin toen het lijk heeft laten zakken, het bovenlijf eerst en daarna de voeten, het lijk regt trekkende door het touw; dat daarop het touw door hem is afgesneden en de kuil gevuld en door hem met een houten stamper vast gestampt, waarna hij eenig vuil stroo weder over den kuil heeft gestrooid en daarop zich, na sluiting der deuren, wederom heeft begeven naar binnen; dat de beklaagde voorgeeft dat alles ten drie ure was afgeloopen; dat de beschuldigde de peluw van het bed waarop hij zijne vrouw had vermoord en gesmoord en die met bloed bevlekt was, heeft verplaatst in zijne bedstede, en het laken waarmede hij zijne vrouw had vervoerd en haar gelaat had bedekt (omdat het hem nu aan deed haar gezigt te zien, van haar die hij zelf heeft erkend dat hij ze niet had dood geslagen maar gesmoord, daar zij gestorven was door het drukken, want vóór het drukken leefde zij nog) na er steenen ingewikkeld te hebben, dadelijk na het digt maken der kuil nog eerst had weg gebragt naar het achtereinde van zijn erf, en het aldaar in een sloot onder het ijs had verborgen; dat de beschuldigde zeer bedaard op den volgenden morgen, den 28 januarij, heeft gezegd dat zijne vrouw Maatje Kodde ten zeven ure behoorlijk gekleed is gegaan naar Middelburg, en heeft willen doen gelooven dat dit werkelijk waar was; dat echter, toen bleek dat zij niet ten twaalf ure te dien dage bij den president der regtbank was verschenen, nasporingen zijn gedaan; dat de beschuldigde zelf heeft voorgegeven, dat zij wel zou weêrkomen, dat zij wel meer uithuizig was; dat het geregtelijk onderzoek herhaaldelijk in en om de woning des beschuldigden ingesteld, de vermiste Maatje Kodde niet kon doen terug vinden; dat echter allengs de sporen van een misdrijf zich meer en meer begonnen te vertoonen, zoo als eerst het vinden van een bloed plek aan het bed der vrouw, daarna die bloedplek op de peluw, welke in de bedstede des beschuldigden lag, en welke hij heeft erkend uit vrees voor ontdekking naar zijn bed te hebben overgebragt en waarop hij 's nachts rustte; dat de beschuldigde die bloedvlekken alle heeft willen doen doorgaan als door neusbloedingen veroorzaakt, dat de bloedvlek aan de huif niet door hem werd erkend maar aan andere oorzaken toegeschreven. Dat na de verkooping op 15 februarij, en na dat de beschuldigde, ondanks zijne ontkentenis van de hand aan zijne vrouw geslagen te hebben, of te weten waar zij zich bevond, in de Middelburgsche courant van 2 februarij ll. no. 15, eene som van honderd gulden had uitgeloofd aan den vinder zijner vrouw, maar desniettemin, na dat vinden van het met bloed bevlekte laken was in hechtenis gesteld, op den 16 februarij ll. door Marinus Pauwe arbeider te Domburg, die daartoe verlof had gevraagd en bekomen, zoo van een der broeders der overledene Maatje Kodde, als van den nieuwen eigenaar Pieter Gilde, eene proeve is gedaan om door het boren in den grond met eene spade en priem zoo mogelijk te ontdekken waar de vrouw begraven lag, omdat bij het vriezend weder en de lichte maan het ondoenlijk was, dat het lijk ver kon vervoerd zijn.

Dat genoemde Marinus Pauwe dan ook bespeurd hebbende dat de grond in de schuur niet overal even vast was, eindelijk op eene verdachte plaats is aangevangen te graven en aldaar den linker arm van een mensch heeft ontdekt; dat hij daarop den arbeid heeft gestaakt tot dat het geregt zoude gekomen zijn, hetwelk het lijk heeft doen ontgraven, als herkend voor dat van Maatje Kodde door al de tegenwoordige bloedverwanten en bekenden, waarna het onverwijld is vervoerd naar Middelburg, in de zaal bestemd voor onderwijs bij de geneeskundige school. Dat de beschuldigde uit de gevangenis met rijtuig gevoerd, en voor het lijk gebragt, onder oogenschijnlijke bezwijming en na eenigen twijfel te hebben willen doen blijken, in dat lijk dat van zijne wettige vrouw Maatje Kodde heeft erkend, en beleden dat hij haar op haar bed had aangerand, geslagen en daarna gesmoord; dat het lijk is ter hand gesteld aan drie daartoe beëedigde geneesheeren om het lijk te schouwen en daarvan verslag te doen, en dat de slotsom van de schouwing heeft doen blijken, dat bij het lijk alstoen (16 februarij) noch lucht noch uitwendige teekenen van ontbinding voordeden, zijnde ook geene lijkverstijving aanwezig en de opperhuid slechts aan de uiterste ledematen een weinig loslatende en dit volgens de opzettelijk bevondene beleediging aan het hoofd en aan den hals, en uit de verdere beschouwingen, breedvoerig uiteen gezet in het verslag der deskundigen, en den 2 maart ll. overgelegd; deze is dat de overtuiging vaststaat, dat aan het slagtoffer het leven moet zijn benomen in bewusteloozen toestand, dewijl geene sporen van eene plaatsgehad hebbende worsteling in cadavere zijn aangetroffen, en dat alles zamen gevat, naar het gevoelen der deskundigen, Maatje Kodde, na voorafgegane uitwendige beleedigingen door verstikking (acphoxia) ten gevolge van beletten van toevoer van lucht tot de longen, is omgekomen; dat voorts uit een verslag van twee geneesheeren en scheikundigen is gebleken dat er bloedvlekken zijn op de huif, op het bedlaken en op de peluw, en dat uit de bekentenis van den beschuldigde mag aangenomen worden dat het bloed, op het laken en de peluw dat van zijne verslagene vrouw is, en dat ook het bloed op de huif den zelfden oorsprong kan hebben, omdat, volgens hem, het lijk in aanraking met de huif kan gekomen zijn toen het in de schuur lag vóór dat de

kuil gegraven was; dat voorts uit de processtukken blijkt dat zoo al achtervolgens de kleedingstukken van de verslagene grootendeels zijn voor den dag gebragt, de omstandigheid dat de paraplui der vrouw die altijd achter de glazen deur stond en die nu in het kabinet lag, en het verdraaid zijn van het slot en het eenige dagen later vinden van den sleutel onder het tapijt, moeten doen gelooven, dat de beschuldigde buiten voorweten of na het overlijden zijner vrouw het kabinet heeft geopend; dat bovendien onderscheidene zilveren en gouden voorwerpen behoorende tot hare kleeding, alsmede hare falie met zilveren haken niet vindelijk zijn, en ofschoon de beschuldigde wist dat die goederen het eigendom zijner vrouw waren, zich dadelijk na den moord heeft meester gemaakt van onderscheidene gouden en zilveren voorwerpen, die hij als waren ze van zijne eerste vrouw afkomstig, heeft verkocht eenige dagen daarna voor twintig gulden, aan Nathan Mozes Cohen te Middelburg, ofschoon waardig geschat minstens drie en twintig gulden. Dat de beschuldigde zegt die voorwerpen weggenomen te hebben uit vrees voor ontdekking en om te doen gelooven dat zijne vrouw werkelijk naar Middelburg was vertrokken, en dat hij die voorwerpen steeds bij zich had gedragen; dat alzoo, zoo wel uit de meest nabij zijnde alleen of verbinding van deze met meer verwijderde feiten ten duidelijkste blijkt dat de beschuldigde sints lang het voornemen heeft opgevat, herhaaldelijk beproefd en ten laatste heeft ten uitvoer gelegd om zijne wettige vrouw Maatje Kodde moedwillig en voorbedachtelijk het leven te benemen.

En wordt mitsdien door den procureur-generaal beschuldigd Adriaan Polderman bovengenoemd van moedwillige nederlaag met voorbedachten rade ondernomen en uitgevoerd op zijne wettige vrouw.

Misdrijf voorzien bij art. 295, 296, 297 en 302 van het wetboek van strafregt.

Gedaan te Middelburg in het parket bij het provinciaal geregtshof in Zeeland den 30 mei 1800 een en zestig.

De procureur-generaal voornoemd,
(get.) M. VERBRUGGE.

Mengelingen.

Graaf di Cavour.

Op het oogenblik, waarin de eerste italiaansche staatsman aan zijn vaderland is ontnomen, mag eene teekening zijner persoonlijkheid gepast heeten.

Graaf Camillo di Cavour, in 1810 geboren, stamde uit een oud piemonteesch geslacht. Zijne moeder was uit Genève, waar de omgang met vele uitstekende bloedverwanten en vrienden waarschijnlijk een niet geringen invloed op de ontwikkeling van den jongen Cavour heeft uitgeoefend. Geboren in een tijd, waarin de vrijheidslievende denkbeelden bij het jongere geslacht grooten ingang vonden, behoorde ook hij met groote zelfstandigheid, die hem reeds vroegtijdig onderscheidde, tot hunne aanhangers. Terwijl twee der beroemdsten dier partij. Azeglio en Balbo, op alle wijzen de liberale begrippen zochten te verspreiden: de eerste door Italiens lijden in romans te teekenen, de laatste door politieke bespiegelingen over de toekomst zijns vaderlands, verdiepte di Cavour zich in de zoogenaamde exacte wetenschappen. Door degelijke mathematische studien legde hij den grond tot uitgebreidere onderzoekingen over financiewezen en staatshuishoudkunde. Ziende dat hij in Piemont, dat toen nog geheel door de oude denkbeelden beheerscht werd, geen arbeidsveld naar zijn wensch zou vinden, ging hij naar het buitenland. Hij bezocht Engeland, waar hij een artikel schreef over den toenmaligen toestand van Italie en zijne toekomst, dat de aandacht van de engelsche staatslieden tot zich trok. Gedurende vele jaren leefde hij in Parijs, schijnbaar medegesleept door de genoegens van het maatschappelijk leven, doch inderdaad met vasten blik zijn doelwit nastrevende. Hij zag beter dan de toen gevierde mannen der julij-regering den toestand in en walgde van de holheid van het fransche liberalisme. Voorziende welke gevaren haar dreigden, riep hij eens uit: „de dag zal komen, waarin de openbare meening die parlementaire handelaars in stemmen, in den steek zal laten." Teruggekeerd naar Piemont hield hij zich met het bestuur zijner aanzienlijke goederen bezig en behoorde in 1842 tot de stichters van de landbouw-vereeniging, die, opgerigt met het doel om akkerbouw en nijverheid te bevorderen, tevens liberale en nationale gevoelens zocht te verspreiden. In het laatst van 1847, toen koning Karel Albert de eerste hervormingen had toegestaan, rigtte hij met eenige anderen het dagblad Risorgimento op en bood spoedig daarna den koning een verzoekschrift om eene staatsregeling aan, „het eenige middel — gelijk hij zeide — om de grootheid van den troon en de sterkte der regering met de ware belangen des lands te vereenigen."

Toen Karel Albert eene staatsregeling gaf, trad di Cavour als afgevaardigde in de kamer der vertegenwoordigers. Evenzeer als hij voor eene constitutie gestreden had, bestreed hij thans het geschreeuw der democratische partij. In februarij 1848 brak de opstand te Milaan los, die aanstonds in Piemont den oorlog tegen Oostenrijk deed eischen. Ook di Cavour stemde er voor, en liet zich zelfs na de nederlaag van Custozza als vrijwilliger bij het leger inschrijven. Doch de nederlaag bij Novara maakte het sluiten van den vrede tot pligt. Cavour begreep het en zette zijne populariteit op het spel, door haar ten sterkste te verdedigen. Ook bij de financiële debatten, waarbij het de schadeloosstelling van 75 mill. aan Oostenrijk gold, steunde hij het ministerie, en zag zich daarvoor met het handelsministerie beloond. Lid van het kabinet geworden, schonk zijn ministerie hem slechts een beperkten invloed. Niettemin wist hij verschillende hervormingen door te zetten en aan de regering een grooteren invloed te verschaffen. Om den zwaren druk der vele belastingen te verligten, begunstigde hij de industrie zoo veel mogelijk en legde de grondslagen van een uitgebreid spoorwegnet. De beschermende tollen schafte hij af en bereidde eene tariefhervorming voor, door een reeks van handelsverdragen met de eerste mogendheden te sluiten, waardoor Sardinie ophield alleen te staan en politieke verdragen mogelijk werden. Zoo al niet het hoofd, de ziel van het ministerie was hij, toen hij ook de portefeuille van financien verkreeg. Hoe moeijelijk de taak ook was, om te midden van twee scherp tegen elkander overstaande partijen de financien van het rijk uit den verwarden staat op te heffen, hij wist ze te volbrengen. Hij sloot zich aan de liberale fractie aan en gaf daardoor het ministerie een grooten steun. Met hare hulp deed hij eene wet door de kamer aannemen, die over de beleedigingen door de drukpers aan vreemde mogendheden aangedaan niet door de gezworenen (jury), maar door de gewone regtbank zou worden geoordeeld.

Van gewigt is deze wet in de politieke loopbaan van di Cavour, omdat zij het eerst hem de welwillendheid van Lodewijk Napoleon deed winnen. Een misverstand met een zijner ambtgenooten deed hem in de lente van 1852 uit het ministerie treden, maar het was slechts een reculer pour mieux sauter, want reeds in de herfst van het zelfde jaar trad hij als minister-president aan het hoofd van een nieuw ministerie.

Eerst thans was hij in staat de uitgestrekte plannen uit te voeren, die hij sinds jaren koesterde. Tot dusver was het zijn voornaamste zorg geweest, het stelsel van vertegenwoordiging in Sardinie te grondvesten en te bevestigen, en de hulpbronnen des lands te ontwikkelen, maar zijne staatkundige plannen reikten verder dan de grenzen van zijn land. Zij omvatten geheel Italie: met alle ware patriotten zag hij in de vreemde heerschappij de groote hinderpaal voor de vrije ontwikkeling zijner natie; hij haatte Oostenrijk als eens Hannibal Rome. Daar het land rust behoefde, om te bekomen van de rampen van den krijg, wist hij door een handelsverdrag eene redelijke verstandhouding met Oostenrijk te herstellen. Doch zij was van korten duur, daar Victor Emmanuel opentlijk de plannen najoeg, die Karel Albert slechts ter naauwernood had durven uiten. Ten gevolge van den opstand in Milaan (6 februarij 1853) rekwestreerde Oostenrijk de goederen van al de lombardyers, die in Piemont een toevlugtsoord hadden gevonden. Alle diplomatieke betrekkingen tusschen Weenen en Turyn hielden op en graaf di Cavour begon Frankrijks hulp te zoeken. Met scherpen blik had hij gezien, hoe de coup d'état Lodewijk Napoleon verpligten zou Frankrijk door zijne buitenlandsche politiek bezig te houden en schadeloos te stellen voor de onderdrukking der vrijheid. In de lente van 1853 legde hij voor korten tijd zijne portefeuille neder en begaf zich naar Parijs, waar hij voor de eerste maal aan Napoleon zijne italiaansche plannen en de rol, die hij aan Frankrijk toedacht, ontvouwde.

Een vaster vorm verkregen zijne plannen door zijne alliantie met de westersche magten tegen Rusland, den 26 januarij 1855. Dit verdrag, dat een oostenrijksch diplomaat „un coup de pistolet tiré à bout portant aux oreilles de l'autriche" noemde, verwekte een groot opzien en vond zelfs in Sardinie zulk een tegenstand, dat het slechts met eene meerderheid van 31 stemmen in de kamer der gedeputeerden werd aangenomen. Men vroeg, waardoor Rusland de regering beleedigd had, dat zij aan het land zoo groote offers oplegde. Doch di Cavour bedoelde niet Rusland te vernederen, maar het gevoel van eigenwaarde bij het sardinische leger te versterken, door het nevens de engelsche en de fransche legers te doen strijden. De enge verbinding met de westersche mogendheden bragt de vertegenwoordigers van den kleinen, energieken staat in den raad der groote mogendheden, en schonk hun de gelegenheid daar de zaak van Italie ter sprake te brengen. Men spotte met de ijdelheid van het kleine Piemont, maar Cavour begreep dat hij zijne groote plannen slechts langzamerhand kon uitvoeren. Op het congres van Parijs gaf hij als de eerste gevolmagtigde van Sardinie aan de engelsche en fransche gezanten den 27 maart eene nota over den toestand van Italie over, waarin hij de versterking van Piacenza en de voortdurende bezetting der legatien door Oostenrijk als een inbreuk op de weener verdragen aangreep, en administratieve scheiding der legatien, secularisering en hervorming in den kerkelijken staat aanbeval. Naar aanleiding van dit memorandum, lichtte graaf Walewski in de beroemde zitting van 8 april de italiaansche kwestie toe. Door het hardnekkig verzet van Oostenrijk werd geen bepaald besluit genomen, maar di Cavour mogt na zijne terugkomst in de kamer zeggen, dat het reeds een winst is, wanneer door de eerste staatslieden van Europa de noodzakelijkheid wordt erkend, de vele misbruiken die Italie drukken weg te ruimen. Het parlement bragt hem een votum van dank en betuigde zijn vertrouwen „dat de regering des konings in de nationale politiek, die ze op het congres van Parijs had voorgestaan, zou volharden." Uit alle deelen van Italie stroomden dankbetuigingen en eerbewijzingen den staatsman toe, die de nationale zaak met open vizier verdedigde.

Nog eene andere vrucht had zijn verblijf in Parijs gedragen; hij had de vroeger aangeknoopte kennismaking met Napoleon voortgezet en versterkt. Door de afwezigheid der keizerin, die nog niet uit het kraambed was hersteld, dineerde di Cavour zeer dikwijls met den keizer alleen, en ontwikkelde hem op lange wandelingen in de tuinen van het paleis zijne denkbeelden over eene gemeenschappelijke bevrijding van Italie. Zijne groote talenten deden hem de opregte bewondering en genegenheid van den keizer winnen, die meer en meer gezind werd om de stoute plannen van den sardinischen minister te steunen, naar mate de oostersche aangelegenheden de spanning tusschen Oostenrijk en Frankrijk vermeerderden. In deze laatste kwestien werd Cavour, daar Sardinie als lid van het congres regt tot medespreken had, een nuttig bondgenoot; doch tevens kreeg hij gelegenheid om Rusland, dat met Frankrijk den *zelfden* weg ging, op *zijne zijde te halen*. Vorst Gortschakoff had niets tegen eene goede verstandhouding met een staat, die de natuurlijke tegenstander van Oostenrijk was, dat hij, om zijne ellendige houding in den oosterschen krijg, diep haatte. Di Cavour, het groote gewigt van Ruslands neutraliteit in den aanstaanden worstelstrijd inziende, verklaarde zich in den zomer van 1858 bereid de sardinische haven van Villafranca aan Rusland af te staan. Doch de zomer bragt hem veel nader tot de uitvoering zijner plannen. De aanslag van Orsini op het leven van Napoleon maakte op dezen een diepen indruk: hij zag de dolken der zamengezworenen op zich gerigt en kende als oud kameraad hunne onverzoenlijke vermetelheid te goed, om niet te vreezen. Van deze stemming maakte di Cavour gebruik en overreedde bij eene zamenkomst te Plombières den keizer, dat er iets beslissends voor Italie moest geschieden. Het huwelijk van prins Napoleon met Clotilde werd gelijktijdig met den oorlog tegen Oostenrijk besloten. Het geheime protokol bepaalde dat Oostenrijk uit geheel Italie zou verdreven worden, en dat Sardinie voor de aanwinst van het Lombardysch-Venetiaansch koningrijk, Savoyen en Nice aan Frankrijk zou afstaan. In de grootste stilte werd alles voorbereid: zonder eenig vertoon reisde de chef van het kabinet van di Cavour, Nigra, tusschen Turin en Parijs heen en weder; in Compiegne zocht Napoleon Palmerston en Clarendon voor zijne politiek te winnen en Derby te doen vallen. Met zoo veel voorzigtigheid en beleid werden deze voorbereidende maatregelen genomen, dat de oostenrijksche gezant, baron Hubner, ondanks zijne duur betaalde geheime agenten, niets merkte, en op nieuwjaarsdag door de bekende woorden des keizers als door een bliksemslag getroffen werd. Het drama ontwikkelde zich spoedig geheel: Oostenrijk wachtte het nakende gevaar met onbuigzamen trots af, doch zonder zelf eene aanleiding tot de oorlogsverklaring te geven. Een oogenblik werd Napoleon aan di Cavours plannen weerspannig en scheen een vredebreuk te willen vermijden. Cavour ijlde naar Parijs en drong hem voort te gaan: door het oostenrijksch ultimatum brak den krijg uit.

De vrede van Villafranca, die volkomen streed tegen zijne afspraken met den keizer, deed hem verpletterd zijn ontslag nemen. Gedurende maanden was hij krank en slechts langzamerhand herstelde hij op zijn landgoed Neri. Doch een zoo krachtige geest geeft niet zoo spoedig zijne voornemens op: en zoodra hij weder eenige kans tot slagen waarnam, trad hij weder op het staatstooneel. Nadat de brochure, „De paus en het congres", verschenen was, begreep hij aanstonds de nieuwe rigting, die de fransche politiek nam. Hij zag in dat het noodzakelijk was Savoye en Nice op te offeren, ofschoon Venetie nog niet veroverd was, om de aanhechting van midden Italie tot een fait accompli te maken en het verbond met Frankrijk te bevestigen. Hij wilde nog de Marken en Umbrie er bij voegen en dan het aangewonnene zamen verbinden en versterken. Garibaldis stouten togt tegen Sicilie streed met zijne plannen, doch hij duldde het, omdat zulk een aanslag, zelfs indien hij mislukte, de napelsche regering moest verzwakken.

Toen echter de generaal in eigen dienst, na zijn doel op zoo schitterende wijze bereikt te hebben, in Napels een werktuig in de handen der mazzinisten dreigde te worden, zag Cavours scherpe blik dadelijk in, dat de anarchie in Zuid-Italie het groote werk der vereeniging zou verhinderen. Door de bezetting van den kerkelijken staat [illegible] hij zich meester van den toestand, en liet de beleg[illegible] Gaeta, waartoe de vrijwilligers niet geschikt waren, aan de genietroepen van Cialdini over. Trots alle protesten hield hij vol, en op de zedeprekende dépêche van den heer van Schleinitz antwoordde hij: Pruissen zou hem eens danken voor het voorbeeld, dat Sardinie gegeven heeft. Even standvastig en even koelbloedig verzette hij zich tegen den aandrang om Venetie te veroveren. Hij wist zijne krachten juist te berekenen; hij wist, dat de staat van zaken in Europa thans ongunstig is voor zulk een aanval en liet het aan de verblindheid van het hof van Weenen zelve over om het werk van Oostenrijks ontbinding voort te zetten.

In de laatste maanden was het zijne taak de romeinsche kwestie ten einde te brengen, en aan Italie zijne hoofdstad te geven. We mogen vertrouwen, dat de vereenigde sluwheid van di Cavour en Napoleon wel de overhand zou behouden hebben op de geslepenheid van Antonelli. Graaf di Cavour was niet de afgod des volks, gelijk Garibaldi, maar Italie erkende in hem den voortreffelijken leidsman, die alleen wat geschied was, mogelijk had gemaakt. Om populariteit is het hem niet te doen geweest; ofschoon hij ter regter tijd revolutionair wist te zijn, was hij in zijn hart een trotsche aristocraat. Hij vervolgde zijne idee van Italies eenheid met die koude hartstogt, die de moeder van alle groote daden is. Koen tot vermetelheid toe, wist hij zijne krachten juist te berekenen; hij maakte van de gelegenheid gebruik om zijne plannen te bevorderen, doch hij wist ook als het noodig was te wachten. Aan een ineengedrongen athletischen ligchaamsbouw voegde hij die leeuwen kracht, die Macchiavelli voor zijn vorst wenschte. Zijne onvermoeibare arbeidzaamheid deed hem naauwelijks vier uur rust nemen; wat hij deed, deed hij geheel en toch heeft hij tijd voor alles gehad. Gedurende den slag van Alagenta onderhandelde hij met *de grootste kalmte over onverschillige* diplomatische formaliteit. Eigenlijk redenaar was di Cavour niet, zijn orgaan was te scherp en te onaangenaam, de oratorische verheffing miste hij, maar niemand wist een zaak helderder uiteen te zetten, beter te repliceren en scherper te bespotten dan *hij*. Wanneer men hem zag, dan maakte hij den indruk van een welgesteld burger, maar nog vóór dat hij een woord gesproken had, merkte men aan zijn ironisch lagchen den volmaakten man van de wereld, gelijk ook zijne conversatie aanstonds bewees. Di Cavour was zonder twijfel *eerzuchtig, doch minder om zich zelven, dan ter wille van de* ideeen, die hij voorstond. Niemand kan hem ten minste bewijzen, dat hij om persoonlijke redenen ooit gewankeld heeft, Lang vóór dat hij het publieke leven intrad stond hij de zelfde ideeen voor. Eerzucht voor zoo groote doeleinden is niet te *berispen en, al kan men niet alle middelen loven die hij heeft* aangewend, di Cavour zal wel altijd als een der grootste staatslieden dezer eeuw worden erkend.

SNELPERSDRUKKERIJ VAN DE GEBROEDERS ABRAHAMS.